

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Pedagogická fakulta
Katedra geografie

Bakalářská práce

**Analýza vlivu lokace kláštera na současnou míru religiozity
na Slovensku**

Vypracovala: Šárka Fridrichovská
Vedoucí práce: RNDr. et PhDr. Aleš Nováček, Ph.D.

České Budějovice 2016

Prohlášení:

Prohlašuji, že předkládanou bakalářskou práci jsem vypracoval samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě – v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných pedagogickou fakultou elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne

.....
Šárka Fridrichovská

Poděkování:

Na tomto místě bych ráda poděkovala své rodině a příteli za podporu ve všech směrech. Dík patří i vedoucímu této práce, RNDr. et PhDr. Aleši Nováčkovi, Ph.D., za jeho trpělivost a vstřícný přístup.

ANOTACE

FRIDRICHOVSKÁ, Š. (2016): Analýza vlivu kláštera na současnou míru religiozity na Slovensku. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Pedagogická fakulta, katedra geografie, s. 70.

Tato bakalářská práce se věnuje vlivu lokace kláštera, jejímž výzkumným záměrem je zodpovědět otázku, zda v obcích s klášterem se v současnosti tato skutečnost projeví ve zvýšené religiozitě obyvatel. Zohledněna bude činnost kláštera, velikost a poloha obce, v němž se daný klášter nachází. Na základě analýzy těchto faktorů, jež mají vliv na míru religiozity, dochází k syntéze, která se bude věnovat výsledným statistickým zjištěním a interpretací výsledků.

Klíčová slova: kláštery, religiozita, katolická církev, Slovensko

ABSTRAKT

FRIDRICHOVSKA S. (2016): Analysis of the monastic influence at current level of religiosity in Slovakia. Bachelors thesis. University of South Bohemia in České Budějovice, The Faculty of education, Department of geography, 70 pages.

This bachelor's project is focusing on the locality of Monastery and answering the question, if the villages with Monastery will presently show increase of religiosity. We are taking in account the activity of the Monastery also size and position of the village that the Monastery is found. Based on our analyses of those factors that affect the influence of religiosity, synthesis is made which will pursue the final statistic facts and the results interpretation.

Keywords: Monasteries, religiosity, Catholic Church, Slovakia

Obsah

1. ÚVOD	6
2. TEORETICKO – METODOLOGICKÁ VÝCHODISKA PRÁCE.....	9
2.1 DISKUZE LITERATURY.....	9
2.2 TEORETICKÉ PŘÍSTUPY	11
2.3 METODIKA PRÁCE.....	16
3. VÝVOJ RELIGIOZITY	19
4. SOUČASNÁ STRUKTURA NÁBOŽENSTVÍ A CÍRKVE NA ÚZEMÍ SLOVENSKE REPUBLIKY	25
5. ANALÝZA VLIVU LOKACE KLÁŠTERA NA SOUČASNOU MÍRU RELIGIOZITY	30
5.1 VLIV KLÁŠTERŮ PODLE JEJICH ČINNOSTI.....	34
5.2 VLIV KLÁŠTERŮ PODLE VELIKOSTNÍCH KATEGORIÍ OBCÍ	37
6. SYNTÉZA POZNATKŮ	46
7. ZÁVĚR	49
8. SEZNAM ODBORNÉ LITERATURY A INTERNETOVÉ ZDROJE.....	51
9. PŘÍLOHY	57
9.1 TABULKOVÉ VÝSTUPY	57
9.2 MAPOVÉ VÝSTUPY.....	70

1. ÚVOD

Kláštéry, symboly majestátnosti a duchovního života, sloužily jako centrum vzdělanosti a šíření víry. Staly se působištěm mnišských řádů žijícím řeholním způsobem a podílející se na duchovní službě obyvatelům daného území. Mnozí si klášterní budovu představí jako spíše památkový areál, jakých jsou na našem území desítky. Samotný komplex neznamena sám o sobě nic. To, co ji tvoří, jsou především lidé a živoucí komunita podléhající striktním pravidlům (Ježková, 2013). V dnešní době již není takový zájem o řeholní způsob života v klášteře. Jednotlivé kláštéry se potýkají s nedostatkem řeholníků, mnohé nejsou využívány, chátrají a jejich význam celkově klesá.

První kláštéry se začaly stavět v období středověku a působily jako centrum kultury a duchovní činnosti. Zakládány byly mnišskými řády v zemích, které měli značný význam pro zbožnost a vzdělání. Právě skrz vzdělání se mniši dostávali do podvědomí lidí. Od mnichů se lid naučil i mimo jiné obdělávat půdu či rozvíjet řemesla. Právě v klášterech vznikaly školy, které často byly jediným střediskem vzdělanosti. V komplexech byly také zřizovány nemocnice na pomoc chudým a nemocným. Mnišství však mělo od počátku i stinné stránky ve svém způsobu života. Charakteristický pro mnišství byl život v odloučení od společnosti, který byl považován za dokonalejší než život ostatních lidí, což mělo za následek celkovou izolaci od dění. Nejenže si někteří mniši začali zakládat na svých zásluhách, ale i lid jim pro jejich zásluhy přikládal zvláštní moc (Šoltész, 1990, 54-55 s.). Největší rozkvět klášterů je pozorován v období vrcholného středověku, zvrát nastává za vlády Josefa II., kdy dochází k vydání řady reforem proti církvi, které způsobily uzavírání mnoha klášterů. V období odklonu od víry (sekularizace) ve 20. století byly schváleny další opatření, která se podílela na tom, že jednotlivé kláštéry a řády klesly na významu. Schváleno bylo nařízení, které opravňovalo k pronásledování řádů. Díky těmto událostem docházelo často k vybydlení klášterů a snižování tak počtu řeholníků. Až po roce 1989 dochází k uklidnění situace a obnově některých řádů.

Hlavním cílem práce je zodpovědět otázku, zda v obcích, na jejichž území je lokalizován klášter se v současnosti tato skutečnost projeví ve zvýšené míře religiozity zdejších obyvatel. Za tímto účelem dojde ke statistické analýze míry religiozity v těchto obcích a jejich komparací s průměrnou měrou religiozity v dané oblasti. V analýze bude zohledněno také, zda klášter stále aktivně slouží duchovnímu účelu, či nikoliv, velikost a poloha obce. V závěrečné fázi dojde k syntéze všech poznatků a interpretaci učiněných statistických zjištění, disparit a vysvětlení příčin zjištěných skutečností.

Na základě těchto stanovených cílů společně s prostudovanou literaturou byly stanoveny hypotézy, které budou na konci bakalářské práce vyvráceny či potvrzeny.

1. V souvislosti s velikostí obce, lze předpokládat, že vyšší míra religiozity se projeví na venkově, převážně v obcích do 2 000 obyvatel. V takto relativně malých obcích obyvatelstvo více inklinuje k tradici a převládá zde postproduktivní obyvatelstvo. Naopak tomu bude ve větších obcích. Produktivní obyvatelstvo odchází do měst z důvodu lepšího pracovního uplatnění a zvýšením své životní úrovně (Klímová, 2014).
2. Kláštery jsou považovány za střediska křesťanství a svými aktivitami napomáhají k šíření víry ve společnosti (Věrná, 2012). Aktivní kláštery díky své duchovní a kulturní činnosti napomáhají k tomu, aby si náboženství udrželo své postavení v místní obci. V rámci analýzy kategorizace obcí s kláštery, lze tedy předpokládat, že největší vliv klášterů na míru religiozity se projeví zejména u stále aktivních klášterů, které se kontinuálně věnují duchovní činnosti a v budovách klášterů jsou přítomni mniši. Naopak u klášterů nečinných či neaktivních v oblasti duchovní se vliv projeví v zanedbatelné míře.
3. V dnešní době není o náboženství a klášterní život projevován zájem v takové míře, jako tomu bylo v minulosti (Nešpor, 2010). Obyvatelstvo se odklání od náboženských představ a sociální a politické instituce jsou dnes zcela nezávislé na církvi. Vzniká celá řada alternativních náboženství nahrazující tradiční víru, které nepotřebují žádnou institucionální organizaci (Hamplová, 2013). Lze tedy předpokládat, že zvýšená religiozita bude nejvíce patrná na úrovni obcí s klášterem, kde budova kláštera představuje dominantu církve, čímž napomáhá k zachování a stimulaci víry.

Za účelem zpracování problematiky byla práce rozčleněna do devíti kapitol. Na úvodní kapitolu obsahující úvodní slovo do dané problematiky a popisující strukturu práce, cíle a hypotézy, navazuje teoreticko-metodologické východiska práce. V této kapitole jsou popsány jednotlivé metody, které vedly ke zpracování práce. Následovat budou reflexe názorů a pohledů vybraných autorů, kteří se danou problematikou zabývají, a v neposlední řadě také teoretické přístupy. Třetí kapitola bude věnovaná historickému vývoji religiozity na Slovensku, ve které se práce bude zabývat významem klášterů ve středověku a dnes, christianizací a dalšími důležitými milníky v historii církve. Kapitola

popisující současnou situaci církve a celkově náboženství na Slovensku plyně naváže na předchozí kapitolu, kde mimo jiné i zhodnotí jednotlivé postavení církve a zastoupení jednotlivých církví. Nejdůležitější kapitola se bude věnovat analýze vlivu lokace kláštera na současnou míru religiozity obsahující základní informace o klášterech. Poté spolu s mapovými výstupy a zpracovanými statistickými daty budou porovnávány jednotlivé obce na základě funkčnosti kláštera, polohy a velikosti obce. Poslední kapitoly, syntéza a závěr, obsahují celkové zhodnocení celé práce, vlivy a projevy lokace klášterů, jednotlivé pravidelnosti či jedinečnosti a zhodnocení hypotéz. Nezbytnou součástí práce bude seznam zdrojů a příloh.

2. TEORETICKO – METODOLOGICKÁ VÝCHODISKA PRÁCE

Před zpracování dané tematiky, je nezbytné se v této práci zaměřit na literární zdroje, které se věnují tomuto tématu, teoretické východiska, z nichž práce vychází a v neposlední řadě též na metodologické postupy, na základě kterých je práce zpracována.

2.1 DISKUZE LITERATURY

Dostupnou literaturu pro dané téma jde rozdělit do několika skupin. V první řadě se jedná o literaturu pojednávající o religiozitě a světových náboženství v širším pojetí. Další skupinou jsou autoři zabývající se geografii religii a nedílnou součástí je také literatura o kláštřích a jednotlivých řádech.

V první skupině se nacházejí tituly zabývající se úvodem do religiozity. Hejna (2010) představuje vhodný úvod do problematiky religionistiky, kde se autor popisuje obecnou charakteristiku religiozity a vymezení jejich základních pojmů a metod. K doplnění o popis náboženské role jednotlivce a společnosti vede Heller a Mrázek (2004). Autoři představují definice o vymezení náboženství, zároveň se zabývají tříděním a strukturou ve vztahu k člověku a vývoji pojmu religio. Metodologickým vstupem do religionistiky se také zabývá i Horyna (1994), který vymezuje hlavní pojmy religionistiky a zabývá se vývojem náboženství a vnitřní strukturou. Nicméně oproti Hellerovi a Mrázekovi se zaměřuje jen na metodickou oblast. Horyna má věnovanou kapitolu i geografii náboženství, kde popisuje vývoj geografie náboženství a její cíle. Z dalších autorů věnující se této problematice, můžeme ještě zmínit například Frajera (1997) a Hamplovou (2009).

Z další skupiny, do které patří díla převážně z oboru geografie religii, je z geografického pohledu významná a pro nás stěžejní publikace slovenského geografa Matloviče (2001). Tento titul obsahuje nejen historický vývoj náboženství a charakteristiku jednotlivých světových náboženství, ale část publikace se také věnuje postavení náboženství na Slovensku. O něco méně podrobný popis nalezneme u Kokaisla (2009), který je doplněn o vztah náboženských systémů a geografie. Autor zohledňuje možné faktory, které by mohli náboženství ovlivňovat přímo i nepřímo. Pro doplnění tematické roviny popisuje rozmístění jednotlivých světových náboženství. Charakteristiku náboženství můžeme nalézt i ve skriptech od Anděla (1998). Nicméně zde jsou podány velmi stručné informace, které nám slouží jen jako doplňující informace. V současnosti se určitý popis světových náboženství nachází v mnoha titulech z oboru geografie kvůli lepšímu pochopení souvislostí.

Z knih týkající se dějin křesťanství můžeme zmínit díla od Filipiho, Frankielové, Lopatkové či pánů Kašparů. Tituly Frankielové (1999) a Filipiho (2012) se více či méně zabývají vznikem a počátkem šíření křesťanské církve. Nicméně oproti Filipimu, který poddává historické fakta, Sandra Frankielová své dílo koncipuje na základě duchovního pojetí. Pokládá si otázku, jaké duchovní hodnoty stály za stále více rozšiřujícím se křesťanstvím a na základě čeho dostalo světový význam. Oldřich a Zdeněk Kašparovi (1993) informující o zásadních historických událostech odehrávající se na území českých zemí a Slovenska. Přímou církevními dějinám Slovenska v období středověku se věnuje Lopatková (2013), která popisuje poměry v církvi během jednotlivých století. Svou kapitolu zde mají i kláštery, kde popisuje vznik řeholí a klášterů na území Slovenska ve středověku. Zmiňuje za jakých okolností a kdy jednotlivé řády vstoupily na Slovensko a jak se vyvíjel jejich osud dále. Dalším autorem, který zmapoval z historického hlediska křesťanskou církev, je také Šoltész (1990). Šoltészova kniha by se dala považovat za průřez církevními dějinami, kde jsou popisovány období, které se podílejí na tvorbě a vývoji církve. Při popisování jednotlivých období vyzdvihuje nejdůležitější české tak i světové osobnosti. Dále poté představuje, co je mnišství a co vše tento status obnášel a zároveň interpretuje prvotní význam klášterů.

Kromě předchozích autorů, publikací, které se dále zabývají kláštery, je poměrně mnoho. Většina z nich směřuje k podání informací o vybraných kláštorech nebo výčtu nejvýznamnějších klášterů ve světě. Mezi ně například patří dílo od Krügera (2008). Zde můžeme nalézt rozdělení jednotlivých řádů spolu s historickým sledem událostí ovlivňující jednotlivé řehole a s významnými kláštery, které je prezentují. Osobitým způsobem se zabývá kláštery i Ježková (2013). Tato autorka do své knihy vnáší subjektivně zabarvený popis a zároveň zde velmi výstižně prezentuje jednotlivé řády spolu s jejich zvyky a důležitými znaky. Kniha je také obohacena o popis zástupců jednotlivých řeholí.

Dalo by se předpokládat, že téma náboženství je diskutováno především v historicky a geograficky zaměřených titulech, ovšem religiózní chování společnosti nacházíme i v sociologických výzkumech, do jejichž kategorie můžeme zařadit práce od Matulníka (2008) a Hamplové, Řehákové (2009). Tato díla analyzují vztah jednotlivců k církvi a zaměřují se na náboženskou socializaci a religiózní chování jednotlivců ve společnosti. Hamplová (2009), narozdíl od Matulníka (2008), jehož dílo je realizováno na základě československého výzkumu, ve svém díle pracuje s mezinárodním programem sociálního výzkumu (ISSP) a následně pak porovnává sčítání obyvatelů, domů a bytů v letech 1991 a 2001. Dalším významným sociologickým autorem je Nešpor (2010), který

se zabývá českou religiozitou. Ve své knize rozebírá otázku týkající se české ateizace a dále se hlouběji zaměřuje na to, do jaké míry česká společnost ateistická je.

Nedílnou součástí literárních zdrojů představují také periodika. Mezi časopisy zabývající se náboženstvím patří periodikum Dindir (2015), zobrazující současnou náboženskou situaci ve světě. Dalším takovým je časopis Religio: Revue pro religionistiku (2015) vydávaný Českou společností pro religionistiku ve spolupráci s Ústavem religionistiky Filozofické fakulty Masarykovy univerzity. Ovšem články týkající se religiozity můžeme nalézt i v periodikách nezaměřujících se na toto téma. Mezi ně patří například časopis Demografie (2015), kde své články publikují například Pištora (1993). Téma náboženství se objevuje také v Geografických rozhledech (2015) nebo také v Sociologickém časopise, kam přispívala svými články i Hamplová. Nesmíme opomenout také nejstarší vědecký časopis, Sborník ČGS (2015) vycházející od roku 1895.

Zdrojem dat pro analýzu vlivu lokace kláštera na míru religiozity je Sčítání obyvatelů, domů a bytů Slovenské republiky z roku 2011 (SODB), zpracované Slovenským statistickým úřadem. Využity jsou zde i starší sčítání obyvatel, domů a bytů, a to z let 1991 a 2001. Tyto data jsou zpracována ve výstupech tabulkového editoru Microsoft Excel a zpřístupněné volně veřejnosti na svých internetových stránkách. Dostupné data o náboženské struktuře Slovenské republiky jsou dostupná pro různé hierarchické úrovně.

2.2 TEORETICKÉ PŘÍSTUPY

Pro pochopení dané problematiky je nutné si vymezit základní pojmy, týkající se náboženství. Pro začátek je třeba si vysvětlit, co *náboženství* vlastně představuje. Hejna (2010, s. 9) charakterizuje náboženství jako jednu z forem vědomého vztahování člověka k celku světa, které se objevuje v každé lidské společnosti. Usiluje o celostní výklad světa a postavení člověka v něm jako takové je neodmyslitelně spjata s lidským bytím. Jinak řečeno lze náboženství chápat také jako vztah mezi člověkem a nadpřirozenou osobou, v kterou on věří a cítí se být na ní závislý. Člověk uctívá daný předmět bez usuzování o tom, zda existuje. Tento vztah se poté projevuje v činnostech, pocitech či představách (Matlovič, 2001).

Za nejdůležitější části v náboženství je považován *kult, doktrína a organizace*. Doktrína je teoretickým základem náboženského přesvědčení skládající se ze tří částí – teorie boha (teologie), teorie světa (kosmologie) a teorie člověka (antropologie). Jejím obsahem jsou pohledy týkající se, jak nadpřirozena, tak i člověka a světa. Kult představuje

vnější projevy religiózního života a cíle poslední části, organizace, je sjednocení praktik, propagování a šíření vlastní doktríny a získávání nových vyznavačů (Matlovič, 2001).

Kritérií, podle nichž klasifikujeme náboženství, je několik. Matlovič (2001) nejprve třídí podle historického kritéria na zaniknuté, živé a nověvznikající. Zaniknuté představují takové religie, které se přetvořily do jiných systémů a nemají tak v současnosti vyznavače. Živé jsou v současnosti existující (např. křesťanství, islám, hinduizmus apod.) A nověvznikajícího náboženství dochází k dotváření doktríny a organizační stránky. Druhé dělení, které Matlovič (2001) zmiňuje je podle sociálně-prostorového kritéria. Jsou rozděleny na rodové, které jsou úzce spojeny v rámci etnika a odrážejí tak jeho zvyklosti. Dále pak národní zahrnující větší oblast obsahující prvky mytologických představ, které zobrazují genezi národa. Poslední poté světové, které neohraničují jen jeden národ, ale předpokládá své působení na celé lidstvo. Do skupiny náboženství rozdělené podle genetického kritéria patří přírodní a zjevné. Přírodní se formují na základě přirozených impulzů a neodvolávají se na fakt božského zjevení, zatímco zjevné svůj vznik s božskou bytostí spojují. Poslední členění, který Matlovič (2001) uvádí, je členění podle početnosti božstev. Polyteistické náboženství uctívají více božstev. Speciálním příkladem je henoteizmus, kde lidé uctívají více bohů, ale mají vybraného hlavního. Monoteistické poté uctívají jednoho Boha. Monoteistické náboženství má více forem, a to teizmus, panteizmus a deizmus. V teizme Bůh zasahuje do přírodního a sociálního světa. Panteizmus představuje Boha ztotožňující se s přírodou a deizmus, kde Bůh nezasahuje do chodu světa. Hejna (2010) doplňuje tuto klasifikaci ještě o dělení náboženství podle vztahu k světské společnosti a podle doby vzniku. Náboženství podle doby vzniku rozdělujeme na historické a prehistorické. Historické náboženství je takové, jehož vznik nebo počáteční vývoj máme doloženy písemně. Naopak u prehistorického náboženství se o vzniku můžeme pouze dohadovat. A dělení náboženství podle vztahu k společnosti zahrnují náboženství mystická a prorocká. Mystická jsou ta, která vedou své věřící od hmoty k duchovní skutečnosti, zatímco prorocká náboženství začínají od duchovní skutečnosti, kterou poté převádějí do životních praktických zkušeností.

V situaci, kdy člověk nevyznává náboženství, takže odmítá víru, mluvíme o tzv. *ateizmu*. Ateizmus má tři formy – praktický, teoretický a militantní. V praktickém ateizmus člověk připouští existenci nadpřirozené bytosti, ale neprojevuje individuální a sociální projevy (bohoslužby, mravný život apod.). Úplné popření náboženství a všeho, co je s ním spojené představuje teoretický ateizmus. Militantní ateizmus proti náboženství doslova bojuje. Klade si za cíl náboženství omezit či zcela odstranit (Matlovič, 2001).

S ateizmem je úzce spojen i pojem *sekularizace*. Jedná se o kulturní proces, kdy dochází k trvalému snižování významu náboženství (Hejna, 2010). Náboženství ztrácí svou pozici ve společnosti a dochází k poklesu tradice. Značně poklesává četnost náboženské praxe i počty členů tradičních církví a denominací a jejich veřejný vliv upadá. Sekularizace byla ještě více podporovaná v zemích s komunistickým režimem, kdy náboženský život byl vytlačován. (Lužný, Navrátilová, 2009). Jiní považovali sekularizaci za složitější proces, ve kterém některé náboženské faktory ustupují a jiné vykazují nový zájem. Celkově se tak uvolňují z tradičních vazeb a individualizují se – tzv. privatizace náboženství (Hejna, 2010, s. 29). I kdybychom považovali modernizaci jako důsledek sekularizace, tak to nemusí znamenat, že dojde k úplné ztrátě víry. Mezi skupinu věřících bychom totiž měli započítávat i ty, kteří zastávají nějaký náboženský názor a lidi vyznávající různé formy posvátna. Nešpor spolu s Lužným proto prosazují termín *spiritualita*, který není tolik zatížen církevním dědictvím (Lužný, Nešpor, 2007). Luckmann (2005) dále pozoruje ztrátu pozic monopolních či tradičních církevních institucí, což dává prostor pro vznik nových náboženství. Souhrnný název pro nový typ religiozity představují Nešpor a Lužný (2007) tzv. New Age. Náboženství se už tak stává individuální záležitostí a člověk si má možnost osvojit si různé náboženské představy či je libovolně kombinovat (Berger, Luckmann 2005).

Náboženství zkoumá řada oborů jako například teologie, sociologie, ale hlavně *religionistika*. V samotném pojmu religionistiky již od počátku ohlašoval koncipované perspektivy, které shrnují a zpracovávají příspěvky týkající se náboženství, na základě kterých se vytvářejí další otázky o náboženské situaci světa (Hejna, 2010). Religionistika se snaží především popisovat a třídit náboženské systémy a následně srovnává, hodnotí a seřazuje prvky různých náboženství (Kokaisl, 2009). Podle Hejny (2010, s. 11) je to věda, díky níž můžeme studovat charakteristiky náboženství, formy a symboly, v kterých se vyjadřují. Můžeme sledovat souvislosti jejich vzniku, zániku, rozpoznávat odlišnosti mezi nimi a pozorovat vazby a momenty vzájemného působení. Rozlišujeme religionistiku obecnou a speciální. Obecná religionistika se zabývá tím, co je s náboženstvím spojené, naopak speciální religionistika se věnuje jednotlivých náboženských soustavám. Další disciplína, která se zabývá náboženstvím a zároveň souvisí s prací, je *geografie religii*. Geografie náboženství zkoumá vzájemné ovlivňování přírodního prostředí, hospodářských, politických a společenských struktur a náboženských projevů. Projevuje se ve dvou směrech, a to v působení geografického prostředí na náboženství a popisu rozmístění náboženství v geografickém prostoru (Kokaisl, 2009). Podobný názor prezentuje

i Horyna a k tomu dodává, že základním cílem geografie náboženství je šíření náboženství, její vliv na utváření životního prostředí a závislosti na kulturním prostředí (Horyna, 1994).

Geografie religii úzce souvisí s obyvatelstvem, kdy se tento vztah projevuje především v přirozeném pohybu, migraci za pomoci dalších kulturních či sociálně-ekonomických faktorů. Vliv religii na obyvatelstvo můžeme sledovat na vztahu mezi religii a demografickým růstem nebo migrací. První zmíněný vztah mezi religii a demografickým růstem souvisí hlavně s početností rodiny. Pro některá náboženství je to vyloučené, ale některé to připouští, kdy hlavním faktorem je model manželství nastavující etické zásady. Co se týká katolicismu, i zde byl prováděn výzkum. Obyvatelstvo římskokatolických oblastí a regionů mají tendenci vyšší úroveň porodnosti oproti nekatolickým regionům. Tento jev souvisí mimo jiné s odmítáním užíváním antikoncepce a interrupce (Matlovič, 2001). Na Slovensku se tradičně poukazuje na nižší přirozený přírůstek obyvatelstva v regionech obývaných luterány a kalvíny oproti ostatním katolickým regionům. Dochází k určitému zevšeobecnění, a sice že celkově katolíci se vyznačují vyšší mírou fertility oproti protestantům. Nicméně v 70. letech 20. století dochází k postupné sekularizaci a fertilita u katolíků se začala přibližovat na úroveň fertility nekatolického obyvatelstva. Je třeba říci, že určitá diferenciacie fertility katolíků je podmíněná také mírou účasti na religiózních obřadech (Matlovič, 2001).

Nábožensky motivovaná migrace byla spojená především s misionářskou činností s cílem se vyhnout pronásledování či rozšířit oblast svého vlivu. Misionářskou činnost vyvíjela univerzální náboženství, jejichž povaha umožňovala proniknutí do více kultur. Důležité pro misionářskou činnost byli misijní stanice a kláštery zakládané katolíky na venkovských oblastech. Výstavba klášterů byla spojená poté s migrací mnichů a mnišek na nové působiště (Matlovič, 2001).

Religiozita výrazně zasahuje i do formování sídel, kdy díky religiózním faktorům ovlivňují například formu sídel, sídelních objektů, sídelní síť a prostorovou strukturu sídel. Základem pro lidská sídla jsou vzory, například duchovní principy, které následně formují společenský život. Religiózní vzory byly v minulosti často propletené se světskými ideály a zanechali svoje stopy v sídlech. Rozdíl je zřejmý mezi městy a venkovskými oblastmi. Venkovská sídla mají jednodušší strukturu oproti městům, které jsou centry větších oblastí, středisky politické moci a kultury. Často se zde proplétají vlivy více vzorů. Venkovské oblasti jsou význačné taky vyšším stupněm religiozity než u obyvatelstva urbanizovaných regionů (Matlovič, 2001, s. 122).

Církevní stavby postavené pro božstva a ochranu pro jejich uctívatele mají značný vliv na krajinu. V křesťanství mají sakrální stavby větší význam než v jiných religii. Je to dané jednak tím, že v protikladu k jiným religiozním systémům se účast na společných bohoslužbách pokládá za důležitou až povinnou. Postavení sakrálních budov se projevuje v jejich lokaci a stavebním stylu. Tradičně byly církevní stavby umístěny na rozlehlém pozemku, či na návrší a zpravidla také byla nejvyšší budovou dané oblasti. V současnosti už tyto znaky nejsou viditelné ve velkých městech, ve venkovských oblastech jsou ještě patrné (Matlovič, 2001, s. 128).

Jak už bylo řečeno, náboženství mělo vliv i na vznik sídel, které měly zemědělský charakter. Soustředoval se zde obchod, řemesla a samozřejmě i náboženství. Spolu se zakládáním vesnic se stavěly *kláštery* a jiné církevní stavby zpočátku ve venkovských oblastech, později v okrajových částech města. Klášter je považován jako církevní stavba nebo areál určený k mnišskému životu, jejímž hlavním představeným je mnich. Hlavní činností je pastore, neboli jakési vedení a upevňování víry ve formě bohoslužeb. Nyní nacházíme i takové kláštery, které slouží jako turistický cíl. Tyto kláštery bývají většinou prázdné. Kláštery rozdělujeme na ženské, mužské a smíšené, přičemž každý z nich má své specifika. *Řeholní život*, který je uskutečňován v kláštorech, je komunitní, společenský způsob života křesťanů, jehož cílem je hledání v blízkosti Boha. Řeholní život se řídí tzv. řeholí, což je soubor pravidel. Tyto pravidla jsou formulována zakladateli řádů. Stejnou řeholí se může řídit více řádů, většinou se ale liší mírou přísností a způsobem zachování pravidel (Ježková, 2013).

Podle Ježkové (2013) pak rozdělujeme *řády* na mnišské, řeholních kanovníků, rytířské, žebravé, řeholních kleriků a ženské. Řády mnišské zastupují benediktini a cisterciáci, kteří navazují na působení prvních poustevníků. V řádech řeholních kanovníků jsou výhradně členy kněží žijící ve společenství (premonstráti). Rytířské řády vznikají v době bojů, jejichž posláním je vojenská služba ochrana a péče o druhé. Zástupci jsou například zaniklý řád templářů, němečtí rytíři a johanité (maltézští rytíři). Mezi žebravé řády zařazujeme františkány a kazatelský řád dominikánů. Jejich znakem je chudoba a žití z milodarů. Předposlední řád řeholních kleriků představují jezuité, kteří se lišili omezením modliteb. Naopak zaměřené na modlitbu jsou ženské řády, které jsou charakteristické svým odloučením od světa. Ženské řády také často vznikaly jako doplňující řády k mužským, jako klaristky, premonstrátky a benediktinky.

2.3 METODIKA PRÁCE

Klíčové z hlediska práce je *zpracování statistických údajů*. Statistická data pro analýzu byla získávána ze zdroje Sčítání obyvatelů, domů a bytů (SODB) z roku 2011. Pro srovnání byly dále využívány starší sčítání z let 2001 a 1991. SODB z roku 1991 řadíme jako poslední československé sčítání a zároveň poslední sčítání v 20. století, které zobrazuje historický předěl ve společensko-ekonomickém vývoji Slovenska. Sčítání bylo po událostech v roce 1989 v poslední fázi ovlivněno společenskou a politickou situací a následnými územními změnami. Nově byly zjišťovány informace ohledně národnosti, náboženského vyznání zjišťované naposledy v roce 1950 (SODB 2001). Následná sčítání byla provedena v rámci nově vzniklých územně samosprávných celků. Diskutovaná chybějící kolonka ve sčítání v České republice, se na Slovensku vyskytuje v SODB 1991 jako možnost jí zodpovědět a v roce 2001 je vyhrazena pro tento účel přímo kolonka. Nicméně mezi zpracovanými údaji ze sčítání obyvatelů, domů a bytů z roku 1991 tyto data chybějí.

Na základě statistických dat pak byly prováděny výpočty v rámci různých územně samosprávných celků. První výpočet se týká podílů věřících, který byl počítán jako podíl obyvatelů hlásící se k víře a počet obyvatel vyjádřeno v procentech. Mezi obyvatele hlásící se k víře nebyly započítány kategorie bez vyznání a nezjištěné.

$$\frac{\text{obyvatelé hlásící se k víře}}{\text{počet obyvatel}} * 100 (\%)$$

Další výpočet zahrnoval procentuální zastoupení katolíků z věřících obyvatel vypočítaný jako podíl počtu katolíků a obyvatel hlásící se k víře. Do kategorie katolíků byli započítáni lidé řeckokatolického a římskokatolického vyznání.

$$\frac{\text{počet katolíků}}{\text{Obyvatelé hlásící se k víře}} * 100 (\%)$$

Poslední výpočet zkoumal procentuální zastoupení katolíků z celkového počtu obyvatel, který byl počítán jako podíl počtu obyvatel katolického vyznání a počtu obyvatel.

$$\frac{\text{počet katolíků}}{\text{počet obyvatel}} * 100 (\%)$$

Jednotlivé výpočty jsou aplikovány na vybrané obce s klášterem, obce, kraje a okresy za jednotlivá sčítací období v letech 1991 až 2011. Výsledky podílu věřícího obyvatelstva mohou být nepřesné, jelikož nemusí vypovídat o celkové situaci, ale spíše o politické situaci ve státě, vztahu státu s církví či povinnost zařazení se do společnosti.

Pro analýzu byla dále klíčová *selekce a kategorizace* klášterů. V současné době neexistuje souhrnný soupis klášterů nacházející se na území Slovenska, a proto bylo u některých klášterů složité získávat data a informace. Celkem bylo vybráno 39

katolických klášterů na území Slovenské republiky. *Selekce* klášterů spočívala ve výběru podle určitých kritérií. Pro analýzu bylo důležité vybrat takové kláštery, které byly relativně rovnoměrně rozložené v krajích Slovenské republiky a nenacházely se ve městě s více než 50 000 obyvateli. Toto kritérium bylo zvoleno z toho důvodu, že v takto velkých městech se nachází více těchto církevních budov a výsledek by byl špatně prokazatelný. Jednotlivé obce a obce s klášterem byly rozděleny do velikostních kategorií (1. 0 -499, 2. 500 – 1999, 3. 2000 – 4999, 4. 5000 – 9999, 5. 10000 – 19999, 6. 20000 – 39999, 7. 40000 – 50000 a doplňující kategorie 50000 a více). Nedílnou součástí bylo u klášterů se zaměřit i na jejich historický vývoj a významnost v dané lokalitě. Vybírány byly takové kláštery, které se zapsaly do historie na základě politických událostí, aktivní činností či založením. Na základě těchto kritérií poté bylo vybráno 39 klášterů, u kterých se dále zkoumalo datum založení spolu s funkčním obdobím. Dále pak parametry poskytující informace o současném stavě, které zahrnovaly datum založení kláštera, funkční období, přítomnost kněze či mnicha spolu s výkonem duchovní činnosti, popřípadě pro jiný účel je klášter využíván a stav kláštera.

Tabulka č.1 - Ukazatelé klášterů

	Založení
	Funkční období
Současný stav	Kněz
	Mnich
	Duchovní funkce
	Jiné využití
	Stav objektu

Zdroj: vlastní zpracování

Neméně důležitá byla *kategorizace* klášterů. Vyselektované kláštery byly rozděleny do 4 skupin (Kategorie A, B, C a D). Do kategorie A byly zařazeny aktivní kláštery, které slouží svému původnímu účelu. V těchto kláštorech probíhá stále pravidelná duchovní činnost a trvale se zde vyskytuje mnich/jeptišky. Kategorie B zahrnuje také aktivní kláštery, které spravuje církve či řády (činnost duchovního charakteru, katolické mládež, církevní škola apod.). I zde probíhá duchovní činnost, ale bez přítomnosti mnichů a jeptišek. Kategorie C zahrnuje takové kláštery, které jsou aktivní, ale jsou využívány pro jiný účel. Sloužit mohou jako prostory muzea, škol, gymnázia, uměleckých škol či archivů. Poslední kategorie jsou neaktivní kláštery, které nevyvíjí žádnou činnost, nebo jsou ve špatném statickém stavu. Komplikace spočívala v rozřazení některých klášterů do

kategorií. Ne všechny kláštery šlo jednoznačně zařadit. V potaz musela být brána délka činnosti či nečinnosti spolu s historickým kontextem. V některých případech záleželo na individuálním posouzení autorky.

Tabulka č. 2 - Kategorizace klášterů

KATEGORIE A	Aktivní, původní účel
KATEGORIE B	Aktivní, spravované církví
KATEGORIE C	Aktivní, jiné využití
KATEGORIE D	Neaktivní, zrušený

Zdroj: vlastní zpracování

Analýza je pak založená na porovnání výpočtů v jednotlivých obcích a obcích s kláštery, na základě čehož můžeme posuzovat konkrétní vlivy. Veškeré vypočtené hodnoty jsou zpracovány v přehledných tabulkách v Microsoft Excel a pro snazší vizualizaci jsou zpracovány grafické mapy z programu Arcmap 10 zobrazující lokaci klášterů a celkový podíl věřící složky a katolíků. Zpracované data jsou především uplatňovány v hlavní kapitole Analýza, která je rozdělena do dvou podkapitol. V úvodní části této kapitoly dochází k charakteristice vybraných klášterů, k čemuž napomáhá komplexní tabulka vybraných klášterů s datem vzniku. Následuje poté zhodnocení míry religiozity a dalších ukazatelů jednotlivých obcí s kláštery rozdělené podle krajů. Pro snazší představu je součástí mapa vytvořená v prostředí Arcmap zobrazující míru religiozity obcí Slovenska a rozmístění vybraných klášterů rozdělené dle jejich funkčnosti. První podkapitola rozebírá vliv klášterů podle jejich činnosti a sleduje míru religiozity v jednotlivých kategoriích. Druhá podkapitola se zaměřuje na vliv klášterů v rámci velikostních skupin. Zde dochází na základě zpracovaných tabulek k porovnání míry religiozity velikostních skupin všech obcí spolu s vybranými obcemi s kláštery zařazených taktéž do velikostních skupin za jednotlivé kraje. Za podpory tabulkových výstupů jsou dále velikostně rozdělené obce s kláštery srovnávány s mírou religiozity všech obcí Slovenska. V konečné fázi práce bude následovat poté syntéza posouzení vlivu lokace klášterů na současnou míru religiozity, kde budou zohledněny všechny kauzality.

3. VÝVOJ RELIGIOZITY

Počátky christianizace slovenského území datujeme kolem 7. století, kdy biskup Amand z Maastrichtu začal christianizovat část Slovanů. V této době také přicházejí irsko-skotští mniši z Bavorska a dochází tak k vyznačování území mezi církevně-správními oblastmi. Ustálení nastává na přelomu 8. a 9. století, kdy Slovensko se dostává pod správu pasovského biskupství. Důležitou úlohu v procesu christianizace sehrála misie Cyrila a Metoděje, kteří zavedli staroslovenštinu jako liturgický jazyk. Po zániku Velké Moravy v roce 907, poté dochází k rozvratu církve, stát se začleňuje do Uherska a ostříhomské arcibiskupství přebírá v roce 1001 správu církve. Následně byly založené apoštolství nacházející se v Bratislavě a Spišské Kapitule a znovu obnovené nitranské biskupství (Matlovič, 2001).

V tomto období dochází k formování řádů a rozvoje výstavby klášterů. Kláštery se obdobně jako dnes ve středověku rozdělovaly na mužské a ženské kláštery, jež se staly neodmyslitelnou součástí církevního života na Slovensku. Mužské kláštery byly zaměřeny na duchovní, kulturní a hlavně intelektuální život, díky nim i přes boj s komunistickým režimem vycházela řada časopisů a řada řeholníků posilovala intelektuální elitu. Ženské kláštery se zaměřovaly především na sociální pomoc. Řeholnice se uplatnily v nemocnicích, školách, sociálních ústavech či v pomoci nevyléčitelně nemocných, tělesně i mentálně postižených lidí. (Lopatková, 2013). Klášter fungoval jako instituce s vlastní správou a zakládal je převážně panovník nebo knížata. Prvotní funkcí kláštera bylo zajištění modliteb mnichů a tím spásy pro sebe a také zajištění služeb. Tyto sakrální budovy zajišťovali určitou prestiž, pokud byly na území panovníka (Věrna, 2012). Současně klášterní budovy byly významné při rozvoji evropského osídlení, kdy představovaly centrální body, okolo nichž docházelo k osidlování.

Výstavba středověkých klášterů probíhala podle určitého plánu celkového komplexu budov. Součástí komplexu byl kostel s bohatou a honosnou výzdobou a dále pak i bydlení čtvercového tvaru, které bylo určeno pro řeholníky. Řeholníci pak měli k dispozici společnou ložnici, která se nazývala dormitář. Další místností, kterou měli ve společném užívání, byla jídelna, tzv. refektář. Budova, která nebyla určena k společnému užívání a stála odděleně, bylo obydlí opata – představeného kláštera. Po obvodu obydlí se táhli chodby ústící do dvora, kde se nacházela studna, která byla symbolem životodárného zdroje. Součástí komplexu byl také dům noviců, prostory určené pro hosty, nemocnice, hřbitov a menší kaple (Ježková, 2013).

Nejvýznamnější řádem, který byl spjat s kláštery na území Slovenska, byli bezesporu benediktýni. Tento řád zahájil svoji činnost v období 9. - 12. století, která směřovala do oblastí Nitry, Svatého Beňadiku, Skalky při Trenčine, Jánošovce, Bíni, Klížského Hradiště, Ludanic, Bzovíku, Velkého Šariše a Jasova. (Matlovič, 2001). Benediktýni jako jedni z prvních v roce 529 založili klášter. V druhé polovině 11. století vznikají rodové kláštery, které byly založeny příslušníky rodů. Mezi tyto kláštery řadíme klášter Bzovík, který později získali do své opatery premonstráti (Lopatková, 2013). Nejstarší řeholí působící na Slovensku byl řád premonstrátů. Tento řád se pohyboval v bohatých kruzích a především na dvorech panovníků, kde působili jako vychovatelé nebo zpovědníci. Jejich působišti se staly kláštery Jasov, Kláštor pod Znievom, Šahy nebo Nižná Myšľa. Neméně významným řádem na Slovensku byl řád cisterciáci. S tímto řádem je spojen klášter Štiavnik na Spiši založený v roce 1223. Bohužel působení cisterciáců ve Spiši nemělo dlouhé trvání, klášter byl při bitvě u Moháče vypálen a řádu se nepodařilo obnovit znovu jejich činnost. Dále zde působily žebravé řeholí, do nichž řadíme dominikány a františkáni, kteří se zasloužili o založení tzv. třetího řádu. To znamenalo, že do řeholí mohli vstupovat i civilní osoby. Tento akt poté měl za následek, že došlo k rozšíření jejich řad. Následně prodělávaly řehole komplikovaný vývoj díky bojů o zachování řeholí a nájezdům Turků. (Lopatková, 2013).

V 16. století postupující reformace měla za následek pokles katolické víry, díky čemu vzniká evangelická víra, ke které inklinovalo zejména maďarské obyvatelstvo a svoje místo zde nachází i pravoslavná církev, tvořená Srbi a lokalizovaná zejména v městě Komárnu. Za podpory Habsburků římskokatolická církev zahájila protireformační aktivitu, která ale zaznamenala úspěch až 2. polovině 17. století. Římskokatolická církev obhájila svoji dominantní postavení, zatímco protestantská církev se stala terčem pronásledování. I přes tyto nesnáze si své útočiště udrželi v odlehlých končinách země. Proces rekatolizace podnítil vznik nové církve, tzv. uniatské, která byla základem pro řeckokatolickou církev vzniklou v roce 1773. V důsledku vzniku uniatské církve se drtivá většina pravoslavných přiklonila k této církvi a pravoslavná církev téměř zmizela z území Slovenska. 18. století bylo ve znamení zakládání nových diecézí v Rožnavě, Banské Bystrici a Spišské Kapitule. Před vydáním tolerančního patentu Josefem II. byla katolická církev jediná církev uznaná státem. Po vydání reformy týkající se nekatolického vyznání, bylo evangelíkům a pravoslavné církvi dovoleno vykonávat bohoslužby. Přestože nedošlo k úplnému zrovnoprávnění katolíků a nekatolíků, josefinská reforma výrazně přispěla k nastolení náboženské svobody na území Slovenska. Přesto Josef II. zasáhl významně

do vývoje klášterů, kdy nechal zavřít všechny kláštery kromě těch, které zaměřovaly svoji činnost sociální sféře, vědě a vzdělání. V religiozním obraze Slovenska měla v 19. století nadále dominantní postavení římskokatolická církev avšak do struktury se opět dostala i pravoslavná církev a posílilo své řady díky reemigrantům ze severní Ameriky a Ruska a také konvertujících řeckokatolíků. Do období první československé republiky zůstává religiozní struktura na Slovensku neměnná. Až s příchodem českého obyvatelstva se objevují obyvatelé bez vyznání a vytvářejí se zároveň i nové církve jako českobratrští evangelíci a československá církev. V 30. letech 20. století se jednotlivé církve rozprostřely po území. Římskokatolíci měli nejvyšší zastoupení na severozápadním a západním Slovensku. Řeckokatolíci a pravoslavní se vyskytovali na severovýchodním a východním Slovensku. Evangelíci byli zkoncentrováni do vícero oblastí, které si zachovali z období reformace (Matlovič, 2001).

Další změny ve struktuře religiozního obyvatelstva Slovenska zapříčinily události během 2. světové války. Z důvodu pronásledování Židů a snaha o jejich vymýcení, dochází k přesunům obyvatelstva. Zejména přesuny českého obyvatelstva mají za následek úpadek obyvatelstva bez vyznání a protestantů. Obyvatelstvo židovského vyznání v rámci nacistické propagandy jsou deportováni do koncentračních táborů, odkud se vrátí posléze jen malá část. Po skončení 2. světové války dochází k přílivu maďarského obyvatelstva evangelického náboženství.

Mezi koncem války a nastoupení komunistického režimu se snažila církev o obnovu, kdy do funkcí byla povolána mladá generace. Avšak ani tento zdárný klid netrval dlouho. Cílem komunistické strany bylo ovládnout společnost, a tak centrem zájmu se staly i kláštery, které představovaly centra duchovního života. Díky specificky uzavřených komunit v kláštorech to byla pro komunistický režim značná překážka. Při pohledu do dějin, už v 18. století za vlády Marie Terezie a Josefa II., docházelo k řadě zásahů do církve, které se týkaly řeholního způsobu života a klášterů. V této době nastalo omezení poutí a procesí, zavedení numeru clausu pro kláštery, za účelem neztratit pracovní síly. Dále pak klášterní statky byly pod státní kontrolou a v neposlední řadě byly kláštery celkově rušeny (Balík, Hanuš, 2013). Těmito zásahy do církve se následně nechal inspirovat komunistický režim, který považoval veškerou církevní činnost za spiknutí a snažil se církev zdiskreditovat. Ještě před zásahy státu do stavů v církvi bylo registrováno 16 řádů, 96 církevních domů a 1019 řeholníků. První významné zásahy probíhaly už v letech 1945 – 1948. Na Slovensku byly rušeny školy a následně k nim přibýlo nejméně 30 klášterů, které k nim patřily. Týkalo se to zejména jezuitů v Levoči, salesiánů

v Michalovicích, Žilíně nebo v Topolčanech, redemptoristů v Rožňavě a tak dále. Tyto akce byly ale jen pouhou předvěstí co bude následovat poté. Zlomový rok nastal v roce 1950, kdy byly zahájeny největší monstrprocesy s církevními hodnostáři a akce vedené k likvidaci klášterů.

Nejznámější akce vedená proti mužským klášterům byla Akce K, jejíž přípravy začaly vznikat už před rokem 1950. Na základě evidence klášterů a jednotlivých řeholníků mělo dojít k zabránění množství církevních budov a omezit tak vliv řádů na společnost. Slovenské věřící obyvatelstvo kladlo odpor proti zabírání klášterů a bránili řeholníky. V klášteře v Podolínci vylomili klášterní bránu a střetli se s policejním oddílem. Ve Spišském Štvrtku za pomoci slzného plynu rozháněli dav 200 lidí a v Pezinku a pruském probíhaly rozsáhlé demonstrace. I přes snahu obyvatel bylo celkově integrováno na 1180 řeholníků. Akce K znamenala likvidaci mužských řeholí a stažení řeholníků. Ačkoliv by se mohlo zdát, že tento proces byl zinscenován z náboženského hlediska, není tomu tak. Tato akce měla i hospodářský rozměr, neboť došlo k velkému majetkovému přesunu (Balík, Hanuš, 2013). Byly zřízeny centralizační tábory, kam poté byli řeholníci umístěni

s příslibem, že zde mohou vykonávat svou duchovní činnost, což se ukázalo jako klamná informace. Řeholníci vykonávali v centralizačních klášterech těžkou manuální práci po dobu osmi a více hodin a za každé porušení řádů následoval trest ve formě omezení jídla, spánku nebo korespondence. Na rozdíl od České republiky Akce K byla na Slovensku neorganizovaná. Několik táborů bylo kvůli nevhodné poloze zrušeno a docházelo tak k masivním přesunům řeholníků. Komunistická moc měla snahu se komunity řeholníků zlikvidovat úplně, a tak byli nakonec přesouváni do Čech. Zvláštní postavení měl klášter v Báči, který nazývali integrační tábor a byli zde umístěni především nejvýznamnější osobnosti řádů. Dne 4. září 1950 byli řeholníci ve věku 18 – 35 let posláni k jednotkám pomocného technického praporu. Jednalo se o služby vojenské, práce v těžkém průmyslu nebo i lehčí práce. Avšak nic neměnilo situaci na tom, že byli pořád nuceně drženi. Uvolnění nastalo až v roce 1960. Přišla největší amnestie, která se dotkla řady politických vězňů. Řeholníci byli hojně propouštěni, ale nevraceli se do služby nýbrž do civilu. V následujících letech pak byli řeholníci dále pod kontrolou církevních tajemníků. Ani to a léta nesvobody je neodradilo zakládat komunity s novými členy a pořádat kapituly.

Mužské řády ovlivnila Akce K a ženské řády naopak zasáhla tzv. Akce Ř. Jak už bylo zmíněno členky ženských klášterů zastávaly pozice v sociální sféře, bylo tedy jasné,

že pro jejich likvidaci je třeba vymyslet jiný plán, poněvadž musely za ně najít optimální počet žen zastávající jejich dosavadní práci. Akce vyklizení ženských klášterů proběhla v srpnu roku 1950, i zde neproběhla bez komplikací. Občané obkličovali kláštery a znemožňovali tak jejich zabrání. I přes nesnáze bylo internováno kolem 1900 řeholnic ze 137 objektů. Dále pak byly rozsety do centralizačních klášterů nacházející se například v Ladcích, Belušských Slatinách či Podunajských Biskupcích. Z klášterů byly některé přemístěné do méně religiózních obcí, kde pracovaly v průmyslových podnicích. Toto začlenění mělo přispět k rychlejší likvidaci komunit. Na akci Ř navázala v roce 1953 akce B. Akce měla mít za následek zrušení všech ženských řeholí a rozpuštění komunit. Nakonec tato akce nebyla uskutečněna, a to proto, že komunistický režim dal přednost postupné likvidace kvůli politické situaci doma a ve světě. Řeholnice tak byly na rozdíl od mužských řeholníků, odsunuti z očí společnosti a zařazeni do domovů důchodců a institutů starající se o mentálně a fyzicky postižené. Nicméně obdobně jako u mužských řeholí i s nimi byly uskutečňovány zinscenované soudy, které měly sloužit jako varování či hrozba pro další sestry. Spíše byla snaha o to, aby řeholnice odcházeli ze služby do civilního života samy. Další opatření, které přijal stát na základě snížení počtu řeholnic, bylo, že řády nesměly do svých řad přijímat dorost, čímž by se vše vyřešilo biologickou cestou. Ovšem v období 70. a 80. let, kdy jsou řehole opět podřízeny státem, nastává problém se stále snižujícím se počtem sester, kdy nemohly být nahrazovány sestry v důchodovém věku ve stávající pozici. Pod tíhou této situace stát v roce 1988 dovoluje přijímání členek do řádů a poté i dochází k zrušení dalších omezení.

Po roce 1989 nastává celkové uvolnění režimu a změně postavení církví v Československu. Dochází ke jmenování biskupů a byla podepsána smlouva týkající se podmínek svobodného působení katolické církve na Slovensku. Po nastolení nového režimu se církev nacházela značně rozvrácená. I když byla snaha o celkovou obnovu církve, neexistoval zde žádný program obnovy. Až v polovině 90. let se církev začala pomalu organizovat a snažila se hledat přístupy odpovídající společnosti (Pletichová, 2008). Po pádu komunistického režimu byly ohledně křesťanství očekávány značné změny, kdy mnoho lidí očekávalo, že křesťanství se rozšíří mezi občany Československa. Na konci 20. let je zaznamenáván mírný pokles religiozity obyvatel, což není způsobeno faktem, že by ubývalo věřících, ale spíše skutečností, že obyvatelé se zaměřovali na menší a méně známé nově vznikající církve (Pletichová, 2008). Podle Nešpora (2010) klesající religiozitu lze vysvětlovat také úmrtím staršího obyvatelstva a lepší informativnosti ohledně alternativních církví. Náboženská svoboda, zaštitěná

Listinou základních práv a svobod, umožnila právo církvím se registrovat. Registrace církví je podmíněna skutečností, že činnost jim byla povolena v období komunismu, anebo se k nim hlásí nejméně 10 000 členů. Výhodnější pozice mají křesťanské církve, které potřebují jen 500 podpisů. Registrované církve mohly disponovat majetkem, dostávat příspěvky o státu na zajištění chodu a vyučovat náboženství ve školách (Pletichová, 2008).

Po roce 1989 se, narozdíl od České republiky, řady věřících rozšířily z důvodu, že Slovenské obyvatelstvo je více spjato s náboženskou identitou a také díky sociální konformity (Pletichová, 2008). Určitý vliv na formování církve měla otázka navrácení církevního majetku nazpět církvi. Církev vlastnila velké množství budov a majetku, které po revoluci požadovala vrátit. Na Slovensku byl tento problém vyřešen v roce 1993 v období rozdělení Československa, kdy vláda Slovenské republiky navrátila majetky a nevznikly žádné spory ohledně toho.

4. SOUČASNÁ STRUKTURA NÁBOŽENSTVÍ A CÍRKVE NA ÚZEMÍ SLOVENSKÉ REPUBLIKY

V dnešní společnosti církevní instituce a představy postupně ztrácí svůj význam, dochází k odklonu od církve a emancipaci širokých vrstev obyvatelstva od náboženských představ (Hamplová, 2009). I přes to je v současnosti Slovenská republika považována za stát s poměrně vysokou religiozitou. Takto vysoký podíl věřících je dán hlavně zachováním tradic spojených s duchovní činností. Na rozdíl od České republiky, se kterou Slovensko dlouhou dobu prodělávalo společný vývoj, se v slovenských kostelech a církevních institutů rozšiřovaly řady věřících, a tím se dále předávala tradice víry mladším generacím.

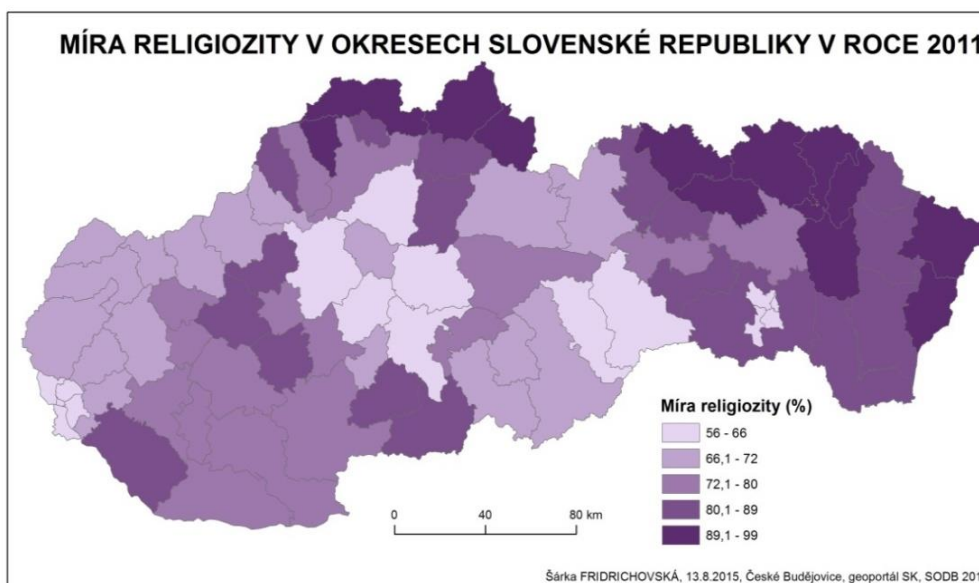
Na Slovensku se hlásí k církvi podle sčítání obyvatel, domů a bytů z roku 2011 (SODB 2011) celkem 76 % obyvatel, přičemž největší zastoupení má katolická církev. Katolickou církev, která má na území Slovenska dominantní roli, rozdělujeme na Římskokatolickou a Řeckokatolickou církev, kde každá z nich vytváří své provincie. Římskokatolická církev se dělí na západní a východní provincii. Pod západní provincii pak dále spadá Bratislavská a Trnavská arcidiecéze a Nitranská, Žilinská a Banskobystrická diecéze. Východní provincie je tvořena Košickou arcidiecézí a Spišskou a Rožnavskou diecézí. Řeckokatolická církev má poněkud jednodušší dělení. Je rozdělena na tři části, a to Bratislavskou eparchii, Košickou eparchii a Prešovské arcibiskupství. Toto uspořádání platí až od roku 2008. V roce 1918 po rozpadu Rakouska – Uherska na Slovensku nebyla zřízena žádná církevní provincie, jelikož území spadalo převážně pod Ostříhomské a Jágorské arcibiskupství nacházející se mimo republiku. Další skutečnost, která se jevila jako problémová, bylo to, že církevní posty zastávali obyvatelé maďarské národnosti. Československá vláda poté ničila vše uherské, čímž jen dosáhlo toho, že ostatní církevní hodnostáři odcházeli sami a biskupství tak byli prázdné. Členění církve se začalo vytvářet pak ve 20. letech 20. století. O pozdější přerušení budování církevního systému na Slovensku se zasadila komunistická moc, která ničila vše, co se týkalo církve. Těmito kroky dále ovlivnila vnímání církve společností.

Na základě SODB 2011 se ke katolickému náboženství přihlásilo 86,7 % věřících obyvatel. Většina obyvatel se přiklání k Římskokatolické církvi, ke které se hlásí celkem 3 347 277 obyvatel. Od roku 2001 počet věřících klesnul o 7 %, což by se dalo přičítat mírnému zvýšení počtu obyvatel bez vyznání a nezjištěných. Druhá nejvíce zastoupená církev je Evangelická církev augsburského vyznání se 316 250 věřícími a dále poté Řeckokatolická církev s 206 871. Další církve, které sehrávají roli v religiozní struktuře

Slovenska, jsou například Pravoslavná církev, Náboženská společnost Jehovovy svědci, Apoštolská církev, Bratrská jednota Baptistů, Církev bratrská a další. Většinu těchto církví spolu s dalšími řadíme do tzv. alternativních církví, které jsou v dnešní společnosti hojně zakládány. Jedná se o církve, které jsou založeny na základě starých náboženství, avšak s obnovou obsahu. Mezi alternativní náboženství řadíme též magii a horoskopy, díky čemuž lidé mají pocit, že ovládají svůj vlastní pocit a mohou na tom něco změnit. Tyto alternativní náboženství spolu s těmi tradičními dotvářejí obraz religiozní struktury Slovenské republiky.

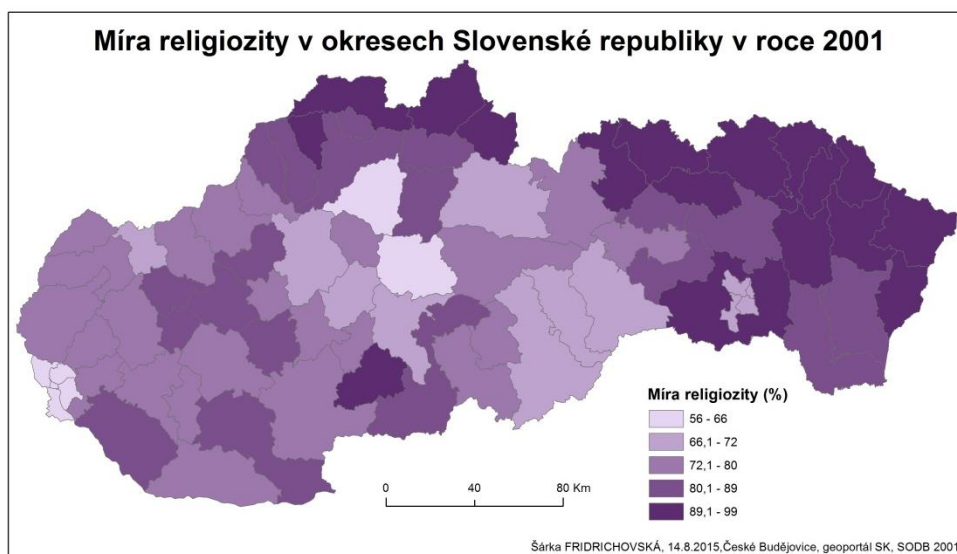
Z hlediska krajů největší zastoupení věřícího obyvatelstva mají Prešovský a Žilinský kraj, kteří dosahují okolo 80 % věřících. A nejmenší podíl věřících nacházíme poté v Bratislavském a Banskobystrickém kraji, kde se míra religiozity pohybuje kolem 60 %. Územní diferenciaci religiozní struktury můžeme pozorovat i na úrovni okresů. Do skupiny okresů v největší religiozitou řadíme především okresy nacházející se ve východní části Slovenska, kde se míra religiozity pohybuje okolo 90 %. Jsou to například okres Bardějov, Stará Ľubovňa, Stropkov a další. Naopak k okresům s nejmenší religiozitou patří okresy, kde se nachází průmyslové centrum či velká města. A jsou to například okresy Bratislava, Myjava či Martin. Je zřejmé, že míra religiozity není na území Slovenska rovnoměrně rozložená a nacházíme zde určité trendy. Působí zde mnoho faktorů, které danou situaci ovlivňují. Obecně platí, že ve velkých městech je míra religiozity značně menší oproti malým obcím. Naopak v malých obcích se především soustřeďuje starší obyvatelstvo uznávající tradiční hodnoty, do kterých spadá i víra.

Mapa č. 1 – Míra religiozity v okresech Slovenské republiky v roce 2011

Zdroj: SODB 2011, vlastní zpracování

Mapa č.2 – Míra religiozity v okresech Slovenské republiky v roce 2001

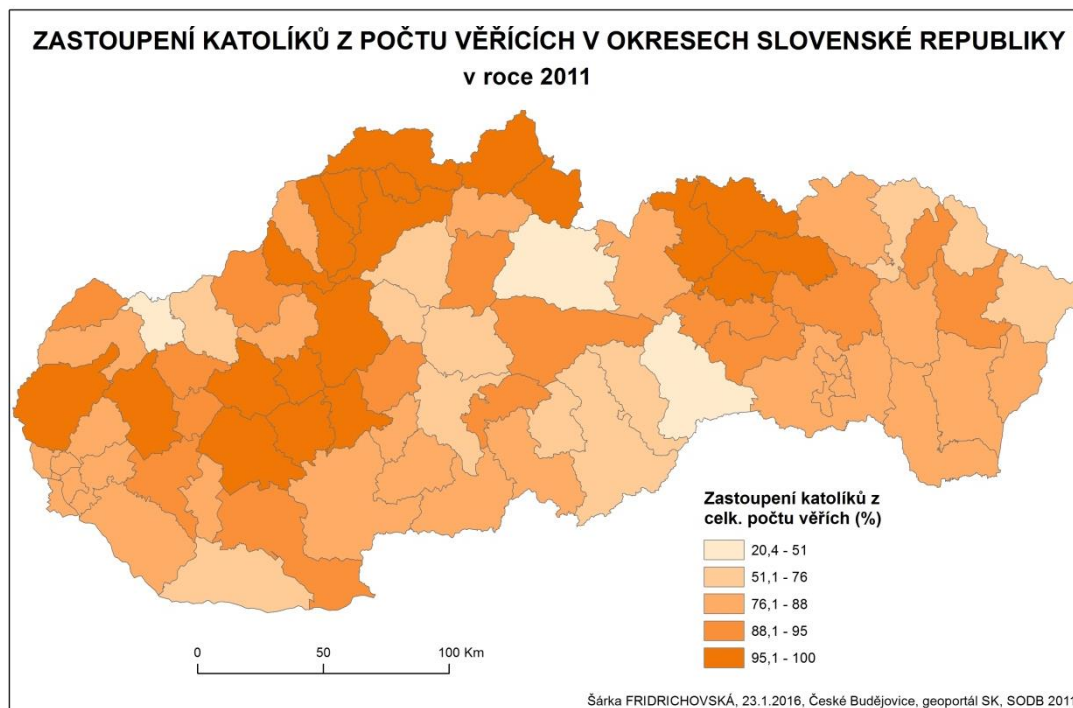
Zdroj: SODB 2001, vlastní zpracování

Na základě toho pak můžeme Slovenskou republiku rozdělit na dvě části. Západní část vykazuje vyšší ekonomickou vyspělost a také lokaci krajských a dalších velkých měst, jako například oblast Bratislavy, Martin a Banské Bystrice, což má za následek nižší míru religiozity oproti východní části, kde se nenachází mnoho velkých center. Vyšší míra religiozity je patrná taky na severu a severovýchodě Slovenska, což bychom mohli přičítat hranici s Polskem. Polsko je považováno za velmi religiózní stát, kde se pouze 6 % obyvatel deklaruje na ateisty. Dominantní náboženství zaujímá zde římskokatolická církev, která se výrazně angažuje v politice a kultuře.

Ve srovnání s mírou religiozity ze sčítání obyvatel, domů a bytů z roku 2001, dochází k poklesu věřících o 8,4 % a zvýšení ateistů z 697 308 na 725 362 obyvatel. Nárůst ateistů lze vysvětlit modernizací společnosti. Dnešním generacím oproti předchozím, které ještě byly konfrontovány s vírou, chybí náboženská výchova, která byla ještě v době komunismu radikálně potlačována. Co je důležité zmínit je také počet nezjištěných obyvatel, jejichž počet rapidně narostl mezi jednotlivými sčítacími obdobími z 160 598 obyvatel na 571 437. Pokles věřícího obyvatelstva oproti roku 2001 je patrná ve všech okresech Slovenska, nicméně k největším úbytkům věřícího obyvatelstva docházelo v Košickém kraji v městských částech města Košic. Nejvýraznější úbytek nastal v okrese Košice IV., kde celkem ubylo 17,2 % věřících obyvatel. Obecně jde říci, že k větším poklesům dochází převážně ve velkých městech jako je například v Martině o 11,5 %, Trnavě (10,2 %), Piešťanech (11,6 %) nebo v Banské Bystrici (10,2 %). Naopak

nejmenší pokles je v oblastech, kde je nejvyšší religiozita (Čadca, Bytča, Topolčany, Zlaté Moravce a další) s průměrným poklesem okolo 5 %.

Mapa č. 3 – Zastoupení katolíků z počtu věřících v okresech Slovenské republiky v roce 2011

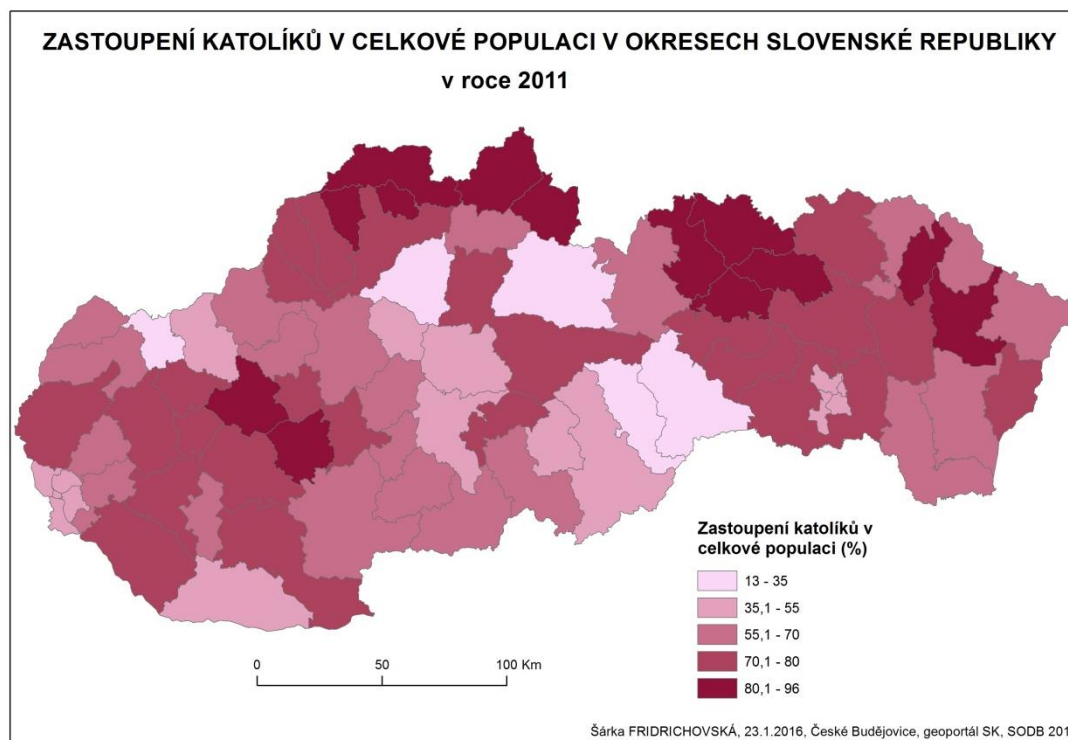
Zdroj: SODB 2011, vlastní zpracování

Jak už bylo zmíněné, katolická víra představuje dominantní církev na území Slovenské republiky, která má zastoupení ve všech okresech Slovenska. Nejvíce obyvatel katolického vyznání z řad věřících se nachází převážně na severu a západě Slovenska. Nejméně katolíků z počtu věřících je v okresech Liptovský Mikuláš s 50,6 % a Rožnava s 51,1 %. Tuto skutečnost lze vysvětlit historickým soustředěním věřících obyvatel Evangelické církve augsburského vyznání převážně ve středním Slovensku.

Co se týče zastoupení katolíků v celkové populaci, nalezneme zde podobné rysy jako u předchozích map. Nejvíce katolíků pozorujeme v okresech Čadca (89,8 %), Bytča (87,1 %), Námestovo (95,3 %), Kysucké Nové Město (85,2 %) a Tvrdošín (91,5 %) v Žilinském kraji. Dále okres Kežmarok (81,5 %), Levoča (81,9 %), Sabinov (86,6 %), Stará Ľubovňa (88,9 %), Stropkov (83,1 %) a Humenné (81,2 %) v kraji Prešovském. Velké zastoupení katolíků se nachází i v kraji Nitrianském v okresech Topolčany (82,5%) a Zlaté Moravce (84,4%). Nejméně katolického obyvatelstva se nachází pak v okresech Liptovský Mikuláš (34,7 %), Martin (36,8 %), Rožnava (31,3 %) a Myjava (13,7 %). Toto

malé zastoupení katolíků v okrese Myjava vyplývá především z toho, že zde převažuje evangelická církev. Jiný důvod nízkého zastoupení katolické církve můžeme pozorovat v okrese Liptovský Mikuláš, Martin a Rožnava, kde sehrává roli velké centrum charakteristické vyšším zastoupením obyvatel bez vyznání a nezjištěných.

Mapa č. 4 – Zastoupení katolíků v celkové populaci v okresech Slovenské republiky v roce 2011

Zdroj: SODB 2011, vlastní zpracování

5. ANALÝZA VLIVU LOKACE KLÁŠTERA NA SOUČASNOU MÍRU RELIGIOZITY

Dříve než přistoupíme k samotné analýze vlivu klášterů na současnou míru religiozity, je třeba něco základního říci o množině klášterů a jejich výběru. V samotné analýze poté budou sledovat faktory a příčiny ovlivňující strukturu náboženství na Slovensku, vyhledávat kauzality a následně komparovat jednotlivá zjištění v rámci krajů, okresů, obcí spolu s jejich velikostí. Na základě všech zjištění se budeme snažit potvrdit či vyvrátit předpoklady.

Existuje mnoho klášterů ať už národního významu či jen lokálního. Pro naši analýzu jsme udělali výběr klášterních budov. Výběr klášterů byl prováděn na základě kritéria jeho polohy, historii a počtem obyvatel obce, kde se klášter nacházel. Detailní postup výběru skupiny klášterů je už rozebrán v metodice práce v kapitole 2.3. K nejcennějším klášterům patří premonstrátský klášter v Jasově nacházející se v obci západně od Košic. Nachází se zde jedna z nejvýznamnějších knihoven na Slovensku čítající 89 000 knih. Jasov je unikátní také díky rozsáhlé klášterní zahradě. Neméně důležitý je benediktinský klášter v Hronském Beňadiku vyskytující se v okrese Žarnovica v Banskobystrickém kraji. Stejně jako klášter v Jasově i Hronský Beňadik byl zařazen do seznamu kulturních památek. Zřízené muzeum, zabývající se historií spišské oblasti, je k nalezení v Červeném klášteře. Za zmínku také stojí nemladší klášter této skupiny, a to klášter Přeměnění Pána v Sampore. Tento klášter byl vystavěn teprve v roce 2006. Jedná se o moderní stavbu, kde se kloubí současná architektura s prvky kláštera. V současnosti probíhá druhá etapa rozšiřování výstavby kláštera díky narůstající zájmu zájemců o mnišský život. Kromě těchto klášterů bylo vybráno dalších 35 klášterů rozprostírající je v jednotlivých krajích na území Slovenské republiky. Vzorek je sestaven především z katolických klášterů, kde provozují řeholní život například řád benediktýnů, premonstrátů či františkánů. Žádný z řádu se neřídí společnou řeholí. Odlišují se například i ve způsobu oblékání, podle čeho poznáme, do jakého řádu řeholník patří. Nicméně je jasné, že ne ve všech existujících klášterech sídlí řád, či probíhají duchovní seance. Mnoho klášterů vlastní například město či obec a je tedy pravděpodobné, že budovu kláštera využívají pro své činnosti. Proto bylo důležité u jednotlivých klášterů v rámci výběru zjistit, zda klášter je neaktivní či aktivní a popřípadě za jakým účelem je využíváný. Faktory, kterými by následovně mohl klášter ovlivnit současnou míru religiozity, by mohly být aktivita budovy, poloha kláštera a projevy v rámci velikostních kategorií.

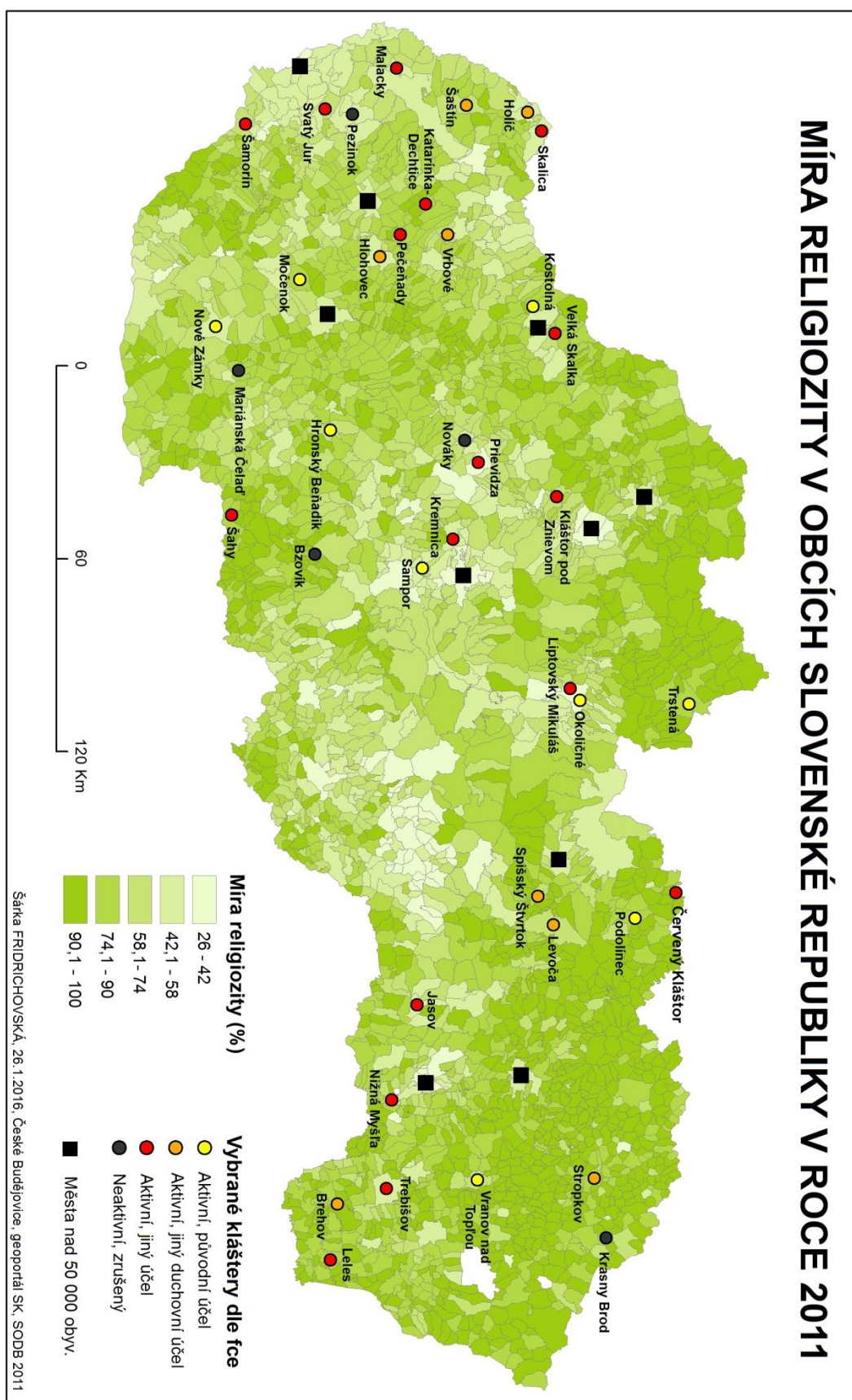
Tabulka č. 3 – Seznam klášterů

KRAJ	KLÁŠTER	VZNIK	KRAJ	KLÁŠTER	VZNIK	
BRATISLAVSKÝ	Malacky	1653	PREŠOVSKÝ	Červený Kláštor	1319	
	Pezinok	1721		Krásný Brod	14. stol.	
	Svätý Jur	1720		Špišský Štvrtok	1668	
BANSKOBYSTRICKÝ	Hronský Beňadik	1075		Levoča	1308	
	Bzovík	12.stol.		Stropkov	1673	
	Sampor	2006		Podolínec	1642	
	Kremnica	1653		Vranov n. Topľou	1441	
TRENČÍNSKÝ	Prievidza	17.stol.		NITRANSKÝ	Mariánská Čelad'	1517
	Kostolná	1655			Močenok	1897
	Nováky	17.stol.			Nové Zámky	1626
	Velká Skalka	1224	Šahy		1240	
ŽILINSKÝ	Liptovský Mikuláš	1757	TRNAVSKÝ	Dechtice	1618	
	Trstená	1710		Hlohovec	1492	
	Okoličná	1477		Holíč	1755	
	Kláštor pod Znievom	1251		Pečeňady	1899	
KOŠICKÝ	Brehov	1767		Šaštín	1733	
	Leles	1182		Šamorín	1778	
	Jasov	1228,1745		Skalica	1467	
	Nižná Myšľa	13.stol.		Vrbové	1930	
	Trebišov	1502				

Zdroj: vlastní zpracování

Na úrovni obcí, kde jsou lokalizované výše uvedené kláštery, se liší jak celková míra religiozity, tak i počet obyvatel katolického vyznání. Příčinnou je projevující se svoboda církve, která se začala po roce 1989 postupně vzpamatovávat z předchozích dramatických roků a dále začala šířit víru, kdy s postupující dobou a rozvojem technologie je stále těžší udržet náboženství jako základní pilíř života.

Mapa č. 5 – Míra religiozity v obcích Slovenské republiky v roce 2011

Zdroj: SODB 2011, vlastní zpracování

Bratislavskému kraji, který je jako nejméně religiózním krajem (65,6 %) z krajů Slovenské republiky, náleží 3 klášterní obce s jednou z nejnižších podílů věřících ze všech obcí, kde je lokalizován vybraný klášter. Obce Malacky a Pezinok mají kolem 68 – 69 % věřících, více se nachází v obci Svatý Jur se 73,7 % věřících. Pokud to srovnáme s rokem 2011 ve všech třech obcích, došlo k poklesu míry religiozity o 6 %. Nicméně i když je zde religiozita jedna z nejnižších, o zastoupení katolíků to nelze říci, jelikož v obci Malacky se nachází z celkového počtu věřících 95,4 % katolíků, v Pezinku 85,8 % a ve Svatém Juru 89,4 %.

V roce 2011 podle údajů ze sčítání obyvatel domů a bytů byl naopak nejvíce věřícím kraj Prešovský, kde podíl věřících dosahoval 84,9 %, z celkového počtu věřících náleželo 89 % katolíků. Prešovský kraj je druhý největší kraj Slovenské republiky sousedící s Žilinským, Banskobystrickým a Košickým krajem. Nacházíme zde 7 obcí s kláštery. Ve všech vybraných obcích se pohybuje míra religiozity okolo 80 %, i přes to, že sem spadá klášterní obce Krásný Brod, ve které se nachází neaktivní klášter. Zastoupení katolického vyznání se zde pohybuje okolo 90 %. Jediná výjimka nastává v obci Krásný Brod, kde je podíl obyvatel katolického náboženství 68,6 %. Významný podíl zde má i pravoslavné náboženství, ke kterému se v roce 2011 hlásilo 177 obyvatel.

Banskobystrický kraj jako nejrozsáhlejší kraj má 69 % věřících, z toho 79,9 % tvoří obyvatelstvo katolického náboženství. V Banskobystrickém kraji se nachází 4 klášterní obce – Sampor-Sliač, Hronský Beňadik, Kremnica a Bzovík. V Hronském Beňadiku a Bzovíku je podíl věřících je v průměru 82 %, zatímco v Kremnici a Sampore dosahuje podíl věřících méně než 60 %. Takto rozličné hodnoty jsou způsobené tím, že v Banskobystrickém kraji se kromě katolického náboženství hlásí okolo 10 % také k evangelickému náboženství.

Dalším krajem je kraj Trenčinský, ve kterém obdobně jako v Banskobystrickém kraji, jsou 4 klášterní obce. Obec Kostolná a Skalka nad Váhom podobně jako předchozí obce mají okolo 88 % obyvatelstva hlásící se k nějaké víře. Obec Nováky má 72,4 % a obec Prievidza pouze 56 %, což je způsobené tím, že Prievidza je okresní město s bezmála 50 000 obyvateli. V takto velkých městech se objevuje větší zastoupení obyvatel bez vyznání. Pokud se podíváme přímo na toto město, ke katolickému náboženství se hlásí celkem 25 500 obyvatel, lidí bez vyznání je 13435 a nezjištěných celkem 8142 obyvatel.

Podobně jako město Prievidza má stejné postavení Liptovský Mikuláš vyskytující se v Žilinském kraji, kde je 56,3 % věřících, z toho 54,8 % katolíků. Důvodem malého

procentuálního zastoupení katolíků také spočívá v tom, že v Liptovském Mikuláši kromě obyvatelstvu hlásící se ke křesťanské víře (9851 obyvatel), se také hlásí 7190 obyvatel k evangelické víře. Ostatní klášterní obce nacházející se v Žilinském kraji (Trstená, Okoličná a Kláštor pod Znievom) mají průměrně 85 % věřícího obyvatelstva.

V Košickém kraji, rozprostírající se na jihovýchodě Slovenska, je vybráno 5 klášterních obcí. Nejvíce věřících se nachází v Brehově (91,3 %) a Lelesi (89,7 %), o něco méně je v Nižné Myšle s 78 % podílů věřících osob a v Trebišově se 71,9 %. Nejméně vykazuje obec Jasov (68,3 %), kde také u 19 % lidí nebylo zjištěno, k jaké církvi se hlásí, a 14 % uvedlo, že se nehlásí k žádné víře.

Poslední dva kraje, které zbývají, jsou kraj Nitranský a Trnavský kraj. Nitranský kraj se 79,4 % podílů věřících, se nachází v jihozápadní části Slovenska při hranici s Maďarskem. Celkem jsou zde 4 klášterní obce. Kromě Nových Zámků, které mají podíl věřících 66,3 %, Močenok, Šáhy a Velké Lovce dosahují okolo 90 % věřících z celkového počtu obyvatelstva. Zastoupení katolíků je též vyrovnaný, kde ve všech klášterních obcích se podíl katolického vyznání pohybuje kolem 90 %, jen obec Močenok má o 8 % ještě více. Poslední kraj – Trnavský kraj se 77,3 % věřících, z toho 91 % katolíků, na svém území má 8 klášterních obcí. S 90 % věřícího obyvatelstva a z toho 98% katolíků je to obec Dechtice, kde se nachází klášter Katarínka. V ostatních obcích se pohybuje podíl katolíků v horní linii v rozmezí od 86 % do 98 %.

5.1 VLIV KLÁŠTERŮ PODLE JEJICH ČINNOSTI

V otázce vlivu kláštera zaujímá důležitou roli, zda daný klášter stále slouží svému duchovnímu účelu či nikoliv, nebo zдалipak je využíván jiným způsobem. Jak už bylo nastíněno v metodice práce a předchozí podkapitole, skupina klášterů byla rozdělena do čtyř kategorií A, B, C, D, podle toho jaké mají v současné době využití. Do kategorie A (aktivní kláštery) spadá nově vznikající klášter v Sampore, v Močenku, v Podolínci nebo v Kostolné. Kategorie B reprezentuje klášter Šaštín, dále se v této skupině zařazen klášter Brehov, ve Vrbové, ale i v Stropkově. I přes to, že aktivní kláštery se snaží vytvářet programy a duchovní činnosti pro veřejnost s cílem navázat komunikaci a představit chod, zájem lidí upadá. Nepochybně za klesající zájem o církevní místa může i pozvolný pokles počtu věřících, což je dáno moderní dobou. Do nejpočetnější kategorie C řadíme klášter v Malackách s kulturním využitím, v Pečeňadech, kde se nachází základní a střední škola, a v Liptovském Mikuláši. Poslední skupinou (kategorie D). Z našeho výběru byl jako neaktivní vyhodnocen klášter Bzovík, Krásný Brod nebo také Nováky.

Mapa č. 6- Kategorizace vybraných klášterů podle jejich aktivity

Zdroj: vlastní zpracování

Ne všechny kláštery šlo jednoznačně zařadit. Našli zde kláštery, které se vyskytují na rozhraní určených skupin, a zaleželo zde na individuálním posouzení autora, kam daný klášter bude zařazen. Pokud je klášter lokalizován v rámci klášterního komplexu, stává se, že v blízkosti kláštera se nachází i kostel. Zpravidla poté je právě kostel primárně využíván k bohoslužbám a klášter tak zůstává nevyužíván a postupně chátrá.

Tabulka č. 4 – Míra religiozity ve vybraných obcích SR dle kategorií v roce 2011

	Počet vybraných obcí s klášterem	Religiozita		
		celkem %	z toho katol. %	% katolíků v celkové populaci
KATEGORIE A (aktivní, k duchovnímu účelu)	9	80,3%	91,1%	74,5%
KATEGORIE B (aktivní, spravuje církve, spolky...)	8	79,1%	90,9%	72,3%
KATEGORIE C (neslouží duchov. účelu)	17	81,1%	85,1%	69,9%
KATEGORIE D (neaktivní, zrušený)	5	78,3%	86,2%	67,1%
SR	39	76,0%	86,7%	65,9%

Zdroj: vlastní zpracování, SODB 2011

V současnosti dochází k řadě obnov a rekonstrukcí klášterů, není ani výjimkou, že je zahájena i výstavba nového kláštera. Takový příklad můžeme vidět u kláštera v Sampore. Klášterní budova je zde budována od roku 2006 a probíhají další plány na jeho rozšíření, jelikož o novodobý klášter je velký zájem.

Na první pohled je zřejmé, že aktivita a charakter kláštera ovlivňuje počty věřících. Skupina A, tedy aktivní kláštery praktikující řeholní způsob života, má celkem 80,3 % věřících z toho 91,1 % je katolického vyznání, což je nejvíce ze skupin. Projevuje se tím tedy i fakt, že v obcích s aktivním klášterem se nachází i největší koncentrace obyvatel katolického vyznání. Aktivní kláštery, především lokalizované v malých obcích, svými aktivitami (nedělní mše, církevní přednášky) stmelují obyvatelstvo a díky malému počtu obyvatel lépe šířejí víru dále. Nejméně věřících se nachází v obcích, kde je klášter zcela neaktivní. Takové kláštery bývají překryty vegetací, což vede k nepřístupnosti, anebo zdíva klášterů jsou konstrukčně poškozené. I přesto, že kategorie D obsahuje pouze 78,3 % věřících, z toho 86,2 % tvoří katolíci, je možné, že i některé neaktivní kláštery s významnou historií mají větší vliv, než aktivní kláštery. Příkladem může být klášter Mariánská Čelad'. Dříve tento honosný klášter byl velmi významný svou činností v hospodářství a ochranou proti nepříteli. Po roce 1989 už nebyl využíván a začal chátrat. I přes jeho nynější stav je tento klášter hojně navštěvovaný. Dnes se zde míra religiozity pohybuje kolem 90 % oproti například Novákům.

Při bližším prostudování vidíme rozpor mezi kategorií B, zastupující kláštery spravované církví, a kategorií C představující kláštery využívané pro jiné účely. Kategorie B má o 2 % méně věřících než kategorie C, podle čehož by to mělo být naopak. V této situaci je to nejspíše způsobené tím, že v kategorii C se nachází největší počet klášterů. Po řadě akcí napříč historií uskutečňované proti klášterům, kterými se snažili o zrušení a likvidaci klášterů, byly často poté využívány pro zcela jiný účel. Klášterní budovy připadly městům a obcím a i přes roky terorizování klášterního života, kdy se některé řády vrátili do svých původních klášterních domovů, se mnohým z nich uzavřela možnost obnovit poslání kláštera. Kláštery sloužící k jinému než duchovnímu účelu se také nacházejí převážně ve větších městech, což může mít také vliv. Ve městech funguje více církevních institutů, které se podílejí na celkové religiozitě.

V případě zastoupení katolíků můžeme pozorovat pozitivní vliv klášterů. Je viditelné, že největší zastoupení katolíků z celkové populace (74,5 %) je právě v aktivních kláštorech provozující duchovní činnost a nejméně obyvatel katolického náboženství (67,1 %) pak pozorujeme v kategorii D, či-li v neaktivních nebo zrušených kláštorech

neprovozující žádnou činnost. Potvrzuje se nám tedy skutečnost, že aktivita kláštera ve vybraných obcích hraje roli při zastoupení obyvatel katolického vyznání. Lze tedy říci, že více aktivní kláštery zapříčiňují fakt, že obyvatelé v blízkosti aktivního kláštera jsou více věřící převážně katolického vyznání. Lze si to vysvětlit skutečností, že námi vybrané kláštery jsou v područí katolické církve a tím sdružují většinou věřící katolíky.

5.2 VLIV KLÁŠTERŮ PODLE VELIKOSTNÍCH KATEGORIÍ OBCÍ

Matlovič (2001) ve své knize uvádí, že venkovské oblasti se vyznačují vyšším stupněm religiozity než města. Za pomoci velikostních kategorií obcí se budeme snažit analýzou toto ověřit. Jednotlivé obce, kde se nachází klášter, byly rozděleny do sedmi velikostních skupin, podle počtu obyvatel dané obce v kraji. Míra religiozity ve velikostních kategoriích byla poté porovnána s mírou religiozity obce s klášteřem. Obecně se předpokládá, že čím menší obce, tím bude religiozita stoupat. V takto velikostně malých obcích může být klášter jako jediná církevní stavba, která sdružuje věřící obyvatelstvo nebo to může být způsobeno tím, že je zde zachováno tradiční náboženství a s ním spojené duchovní činnosti vesnického obyvatelstva, které je složeno převážně ze staršího obyvatelstva. V městech poté nastává obrácená situace. Mladé obyvatelstvo se stěhuje za prací, vzděláním a lepší kvalitou života a spíše než tradičním náboženstvím se zabývají horoskopy, magií a nově vznikajícím vírám. Důvod proč ve městech je nízká míra religiozity, spočívá i v tom, že se zde vyskytuje více církevních budov různých církví a dochází tak ke střetům různých církevních systémů, takže výsledek zde není tak patrný jako je tomu na vesnicích.

Tabulka č. 5 – Míra religiozity v obcích SR dle velikosti v roce 2011

Velikost obce	Religiozita celkem %	z toho katol. %	% katolíků v celkové populaci
0 - 499	84,1%	80,8%	68,4%
500 - 1999	85,8%	86,9%	74,3%
2000 - 4999	82,6%	88,5%	74,6%
5000 - 9999	77,9%	85,8%	65,6%
10000 - 19999	69,6%	86,2%	61,5%
20000 - 39999	67,6%	75,4%	57,3%
40000 - 50000	62,2%	84,6%	52,8%
50000 a více	63,7%	84,7%	55,3%

Zdroj: SODB 2011

Tabulka č. 6 – Míra religiozity ve vybraných obcích s klášterem dle velikosti na Slovensku 2011

Velikost obce	2011	2011		
	počet obcí	celkem %	z toho katol. %	% katolíků v celkové populaci
0 - 499	2	88,4%	82,4%	72,9%
500 - 1999	12	86,1%	91,7%	78,8%
2000 - 4999	5	80,8%	97,3%	78,7%
5000 - 9999	7	74,9%	88,8%	68,5%
10000 - 19999	6	74,2%	91,9%	68,4%
20000 - 39999	6	68,9%	84,0%	58,6%
40000 - 50000	1	56,0%	93,0%	52,0%
50000 a více	0	/	/	/

Zdroj: SODB 2011

Pokud srovnáme míru religiozity ve vybraných obcích s klášterem a všech obcích Slovenska podle velikosti, můžeme říci, že zde vliv klášterů je pozorovatelný téměř ve všech velikostních kategoriích. V kategorii od 2000-4999 a od 40000-50000 se vliv nepotvrdil a míra religiozity v obcích s klášterem je tak menší než ve všech obcích. Tento výsledek bychom mohli odůvodnit již už zmiňovaným faktem, že ve větších městech se zpravidla nachází více kostelů a klášterů a také více aktivních církví, které se podílí na struktuře obyvatelstva města. Co se týče věřících katolického náboženství z počtu věřících, vychází výsledek také pozitivně, kdy obce s kláštery mají ve velikostních skupinách větší procento zastoupení obyvatel katolické církve než je tomu u všech obcích. V jediné kategorii od 20000-39999 se výsledek nepotvrdil a míra religiozity ve všech obcích je o 0,6 % větší než ve vybraných obcích s klášterem. Procentuální vyjádření katolíků v celkové populaci nám poté potvrzuje vliv klášterů na zastoupení katolíků ve vybraných obcích s klášterem.

V souvislosti se zjištění vlivu kláštera na míru religiozity rozebereme i několik krajů, abychom zjistili, zda se nám tento předpoklad potvrdil či nikoliv i na úrovni jednotlivých krajů a jestli jednotlivé kláštery mohou ovlivnit zastoupení věřících.

Prešovský kraj patří mezi nejvíce religiozní kraje v rámci Slovenské republiky. V roce 2011 zde bylo celkem 84,9 % věřících, což je o necelých 7,5 % méně, než tomu bylo v roce 2001. Celkem zde bylo vybráno 7 klášterů (Červený Klášter, Spišský Štvrtok nebo Stropkov).

Tabulka č. 7 – Prešovský kraj v roce 2011

Velikost obce				Ve sledovaných obcích s klášteřem			
	celkem %	z toho katol. %	% katolíků v celkové populaci	počet obcí s klášteřem	celkem %	z toho katol. %	% katolíků v celkové populaci
0 - 499	94,5%	85,4%	79,9%	2	88,4%	82,4%	72,9%
500 - 1999	93,0%	91,1%	83,9%				
2000 - 4999	87,7%	90,4%	79,5%	2	86,8%	97,9%	84,9%
5000 - 9999	81,3%	85,0%	72,6%				
10000 - 19999	81,5%	90,0%	83,4%	2	82,7%	94,6%	78,2%
20000 - 39999	84,0%	85,2%	71,5%	1	80,4%	89,3%	71,8%
40000 - 49999	/	/	/				
50000 a více	68,9%	89,0%	61,4%				
SR	76,0%	86,7%	65,9%		76,0%	86,7%	65,9%

Zdroj: SODB 2011, vlastní zpracování

Je zřetelné, že ve velikostních kategoriích, je patrná velikostní posloupnost. Obce do 500 obyvatel mají nejvyšší míru religiozity (94,5 %), což je způsobeno, jak už bylo naznačeno starším obyvatelstvem lpícím na zachovávání víry a jeho tradicích, a naopak obce nad 50000 mají nejnižší (68,9 %). Rozkol nastává v kategorii od 20000 do 39999 obyvatel, kde má o 3 % více než obce s nižším počtem obyvatel. Tento jev je nejspíše způsobem tím, že v dané kategorii se nachází pouze jedna obec, která výpočty zkresluje.

Jak už bylo řečeno, nejvyšší míru religiozity spatřujeme v kategorii 0-499. Do této skupiny spadá klášter Červený Klášter a Krásný Brod. Tyto dva kláštery jsou si naprostým opakem. Krásný Brod od 1. světové války, kdy byl zpusťošen, víceméně chátra. Zatímco v Červeném Klášteřu se odvíjí duchovní činnost a nachází se zde muzeum vystavující umělecko-historické památky ze spišské oblasti. Je tedy pravděpodobné, že klášter v Krásném Brodě nebude mít spíše žádný vliv na současnou míru religiozity oproti Červenému klášteřu. Jelikož procentuální zastoupení těchto klášterů nepřevyšuje průměrnou míru religiozity všech ostatních obcí v dané kategorii, vliv klášterů se neprojevuje. Další kláštery se nacházejí v kategorii 2000-4999 (Spišský Čtvrtek a Podolínec). Oba dva kláštery jsou aktivní, i když každý v jiné oblasti. V Podolínci sídlí noviciát a ve Spišském Čtvrtku se nachází ústav sociální starostlivosti. I v této kategorii se vliv nepotvrdil, i přestože objekt kláštera v Podolínci představuje dominantu. Klášter Levoča a Stropkov zařazujeme do kategorie obcí od 10000 obyvatel. Zde se vliv potvrzuje. Tento fakt může být způsoben tím, že oba kláštery aktivně provozují duchovní činnost.

Poslední klášter Vranov nad Topľou, kde má zázemí farský úřad, připadá do skupiny obcí s 20000-39999 obyvatel. Nепrokázaný vliv zapříčiňuje velký počet lidí na jeden klášter.

Protipólem Prešovského kraje je nejbohatší kraj nacházející se na západě Slovenska, a to Bratislavský kraj. V Bratislavském kraji se v roce 2011 nacházelo 65,6 % věřících, z toho katolíci zaujímali 87,1 %.

Tabulka č. 8 – Bratislavský kraj v roce 2011

Velikost obce				Ve sledovaných obcích s klášterem			
	celkem %	z toho katol. %	% katolíků v celkové populaci	počet obcí	celkem %	z toho katol. %	% katolíků v celkové populaci
0 - 499	81,9%	75,5%	69,7%				
500 - 1999	78,2%	92,0%	72,0%				
2000 - 4999	75,6%	89,3%	70,8%				
5000 - 9999	67,4%	84,7%	57,1%	1	73,7%	89,4%	65,9%
10000 - 19999	64,6%	88,2%	56,9%	1	69,2%	95,4%	66,1%
20000 - 39999	63,1%	84,6%	53,4%	1	68,2%	85,8%	58,5%
40000 - 49999	/	/	/				
50000 a více	63,5%	81,8%	52,0%				
SR	76,0%	86,7%	65,9%		76,0%	86,7%	65,9%

Zdroj: SODB 2011, vlastní zpracování

Obdobně jako v Prešovském kraji i zde je patrné, že procentuální zastoupení věřících klesá s přibývajícím počtem obyvatel v obci. Tedy největší procento věřících vykazuje kategorie obcí do 499 obyvatel (81,9 %), a naopak nejnižší zastoupení má kategorie obce od 20000-39999 obyvatel. Jak můžeme vidět poslední kategorie obcí s 50000 a více obyvatel má o 0,4 % více než kategorie 20000-39999. Při této analýze se tento jev vyskytuje často, jelikož obcí v rozmezí od 20000-50000 obyvatel se v kraji se nachází málo. Dále je patrné, že zatímco prešovský kraj se pohyboval v horní hranici podílu věřících okolo 95%, Bratislavský kraj dosahuje v této linii 13 % méně. Ve velmi obecné míře, kdyby se Slovenská republika rozdělila na dvě poloviny – západní a východní, dalo by se říci, že v západní části, ekonomicky vyspělejší, bude religiozita nižší, než v části východní. Více to bude rozebráno v kapitole 5.3.

Pro analýzu v Bratislavském kraji byly vybrány celkem 3 kláštery k zjištění jejich vlivu. Jedná se o kláštery v Malackách, Pezinku a Svätém Juru založené na přelomu 17. a 18. století. Ani jeden z klášterů není aktivní v činnostech spojené s vírou. Přes to, že kláštery jsou využívány primárně pro jiný účel, vliv se zde projevuje. Svatý Jur, který řadíme do velikostní skupiny obcí 5000-9999 obyvatel, má 73,3 % věřících, což je o více

než 6 % více než všechny obce v této kategorii v tomto kraji. Podobně je tomu u kláštera v Malackách a Pezinku.

Jeden z krajů, kde se také potvrdil vliv klášterů na současnou míru religiozity, je Trnavský kraj. V Trnavském kraji bylo vybráno celkem 8 klášterů – Klášter v Dehticích, Hlohovci, Holíči, Šamoríně, Šaštínu, Skalici, Vrbové a Pečeňadech. Jeden z nejzajímavějších klášterů je považován klášter v Dehticích nazývaný Katarínka. Přestože z kláštera v dnešní době zůstává jen zřícenina, díky mladým dobrovolníkům klášter opět ožívá. Tito mladí lidé založili tzv. projekt Katarínka usilující o to, aby se klášter dále nebortil a obnovila se jeho dechberoucí minulost. Ostatní kláštery jsou nadále využívány. Neméně důležitým klášterem je také klášter v Holíči. V tomto klášteru se nachází pětičlenná skupina kněží patřící do řádů premonstrátů. Po stránce vzdělávací je důležitý klášter v Pečeňadech, jehož budovy slouží jako mateřská a základní škola, a klášter v Šaštíne provozující gymnázium Dona Boska. Jako jediný paulánský klášter na území Slovenska je klášter v Šamoríně. Tento klášter spravuje město, které ho využívá pro pořádání občanských sdružení.

Tabulka č. 9 – Trnavský kraj v roce 2011

Velikost obce				Ve sledovaných obcích s klášterem			
	celkem %	z toho katol. %	% katolíků v celkové populaci	počet obcí	celkem %	z toho katol. %	% katolíků v celkové populaci
0 - 499	85,6%	89,8%	73,0%				
500 - 1999	87,1%	89,3%	77,8%	2	86,9%	98,6%	85,7%
2000 - 4999	84,0%	97,8%	79,5%				
5000 - 9999	77,1%	87,5%	67,4%	2	77,4%	91,8%	73,6%
10000 - 19999	69,1%	89,7%	62,0%	3	70,3%	89,0%	62,5%
20000 - 39999	68,4%	87,7%	59,6%	1	70,5%	95,6%	67,4%
40000 - 49999	/	/	/				
50000 a více	64,5%	94,0%	60,6%				
SR	76,0%	86,7%	65,9%		76,0%	86,7%	65,9%

Zdroj: SODB 2011, vlastní zpracování

Co se týče religiозní struktury ve velikostních kategoriích, i v tomto kraji se potvrzuje pravidlo, že čím menší obec, tím stoupá religiozita. V obcích do 499 obyvatel je podíl věřících 85,6 % a v obcích nad 50000 obyvatel a výše je hodnota 64,5 %. V Trnavském kraji bylo vybráno celkem 8 krajů. Do velikostní kategorie obcí v rozmezí 500 až 1999 obyvatel patří klášter v Pečeňadech a v Dehticích klášter Svaté Kateřiny

Alexandrijské, kdy v těchto obcích se vyskytuje 86,9 % věřících, z toho necelých 99 % tvoří katolíci. Oba kláštery jsou aktivní, i když o kláštere Svaté Kateřiny by mohl být pochyb. I přesto, že z kláštera nedaleko Dehtic zbyly jen bortící se zdi, je zde vyvíjena aktivita na obnovu kláštera. Čili by se osud kláštera a klášter jako takový mohl dostat do povědomí díky uskutečňovanému projektu nazývaným Katarínka (odvozené od Svaté Kateřiny), který si klade za cíl za pomoci mladých lidí zachování a obnovu kláštera. V kategorii od 5000-9999 obyvatel máme také dva kláštery – klášter v Šaštíňě a ve Vrbové. Klášter ve vrbové využívají pro konání duchovní činnosti sestry premonstrátky a v klášteře v Šaštíňě se jednou v roce stává místo, kde se scházejí tisíce věřících z celého Slovenska. Ve skupině obcí v rozmezí 10000 až 20000 se nachází nejvíce klášterů. Klášter v Šamoríně a Skalici spravuje město. Klášter v Šamoríně využívá město k občanským sdružením a ve Skalici je zřízen okresní archiv. Poslední kategorie, kde se vyskytuje klášter, je ve skupině obcí s 2000-39999 obyvateli. Jedná se o klášter ve městě Hlohovec ležící nedaleko Trnavy vykonávající pastorační činnost. Z hlediska vlivu kláštera na míru religiozity se až na kategorii obcí do 499 obyvatel potvrdila, kdy podíl věřící mírně převyšuje míru religiozity obcí v této velikostní kategorii.

Potvrzení vlivu kláštera na současnou míru religiozity se nachází v Nitranském kraji. Zde byly vybrány 4 kláštery rozdělené do 4 velikostních skupin.

Tabulka č. 10 – Nitranský kraj v roce 2011

Velikost obce				Ve sledovaných obcích s klášteřem			
	celkem %	z toho katol. %	% katolíků v celkové populaci	počet obcí	celkem %	z toho katol. %	% katolíků v celkové populaci
0 - 499	87,70%	86,80%	76,60%				
500 - 1999	87,30%	90,10%	77,70%	1	90,50%	88,80%	80,40%
2000 - 4999	85,50%	89,90%	76,30%	1	89,50%	98,70%	88,30%
5000 - 9999	83,50%	90,30%	74,00%	1	87,30%	92,90%	81,10%
10000 - 19999	75,80%	93,50%	70,70%				
20000 - 39999	66,30%	85,20%	56,50%	1	66,30%	89,30%	59,20%
40000 - 49999	/	/	/				
50000 a více	71,10%	93,50%	65,50%				
SR	76,00%	86,70%	65,90%		76,00%	86,70%	65,90%

Zdroj: SODB 2011, vlastní zpracování

V obci Velké Lovce se nachází ruina kláštera, ale i zde se projevuje vliv. Klášter Mariánská Čelad' byl v 16. století honosným klášteřem proslavený koupelemi a knihovnou.

Mniši tam pobývali až do 18. století, ale díky zlodějům a vandalismu klášter po roce 1989 začínal chátrat. Důvodem proč zrovna zde se prokázal vliv, by mohl být fakt, že i přes zanedbaný stav kláštera, je pořád oblíbeným místem ležící nedaleko rekreačního střediska. Dalšími obcemi s klášterem, kde byl vliv potvrzen, je obec Šáhy převyšující o 3,2 % věřících více než ostatní obce, zařazený v kategorii 5000-9999. Dále poté v Močenoku, který náleží do kategorie 2000-4999 a obec Nové Zámky vyskytující se v kategorii od 20000-39999 obyvatel.

Tabulka č. 11 – Trenčinský kraj v roce 2011

Velikost obce				Ve sledovaných obcích s klášterem			
	celkem %	z toho katol %	% katolíků v celkové populaci	počet obcí	celkem %	z toho katol. %	% katolíků v celkové populaci
0 - 499	87,10%	79,40%	69,60%				
500 - 1999	85,30%	87,30%	73,80%	2	88,80%	93,70%	83,30%
2000 - 4999	81,30%	95,00%	73,60%	1	72,40%	95,60%	69,20%
5000 - 9999	80,20%	80,10%	58,00%				
10000 - 19999	64,00%	77,80%	49,70%				
20000 - 39999	65,80%	90,10%	59,30%				
40000 - 49999	64,30%	94,40%	60,70%	1	56,00%	93,00%	52,00%
50000 a více	61,90%	61,60%	54,70%				
SR	76,00%	86,70%	65,90%		76,00%	86,70%	65,90%

Zdroj: SODB 2011, vlastní zpracování

V Trenčinském kraji se vliv potvrdil jen v kategorii obcí od 500-1999 obyvatel, kde se nacházejí obce s klášterem Kostolná a Skalka nad Váhom s 88,8 % věřících. Skalka nad Váhom je podobný klášteru Mariánské Čelad'. I klášter Skalka je zřícenina postavená na skále, je významným vyhledávaným turistickým cílem. V Kostolné sídlí společenstvo laiků a redemptoristů zvané KORAL. Společenstvo je rozdělené na komunitu redemptoristů a laiků, kteří musí každý rok skládat slib na základě čeho, se mohou podílet na přípravách misí a přednášek. V kategorii obcí s 2000 až 4999 obyvatel patří klášter v Novakach. Likvidaci klášterů mužských a ženských řeholí v roce 1950 při tzv. akcí K a R se nevyhnul ani ten v Novakach, které tamější sestry, kanonicky sv. Augustína z řehole Notre Dame, opouštěly asi nejdramatičtěji. Na obranu kláštera, který sloužil jako škola, ale i sester se 29. augusta postavilo 4000 až 5000 lidí z Novak a bližšího i vzdálenějšího okolí (Teraz, 2015). Nyní se členky kanoistek přestěhovaly do Bratislavy a v Novakach už nepůsobí. Klášter ve městě Prievidza, kde se též vliv neprojevil, řadíme do kategorie obcí s 40000 – 49999 obyvateli. V současné době jsou prostory kláštera využívány jako škola.

Největší kraj - Banskobystrický kraj s rozlohou kolem 9 500 km² má po Bratislavském kraji nejméně věřících (69,6 %). Celkem byly vybrány 4 kláštery. Ani u jednoho se však vliv neprojevil.

Tabulka č. 12 – Banskobystrický kraj v roce 2011

Velikost obce				Ve sledovaných obcích s klášteřem			
	celkem %	z toho katol %	% katolíků v celkové populaci	počet obcí	celkem %	z toho katol. %	% katolíků v celkové populaci
0 - 499	64,8%	91,3%	59,7%				
500 - 1999	82,1%	81,1%	66,7%	2	82,4%	96,8%	79,7%
2000 - 4999	72,8%	78,4%	57,0%				
5000 - 9999	73,1%	85,3%	58,6%	2	58,7%	78,5%	47,8%
10000 - 19999	62,6%	85,3%	53,4%				
20000 - 39999	61,5%	75,7%	46,5%				
40000 - 49999	57,9%	75,6%	43,9%				
50000 a více	53,1%	88,3%	39,4%				
SR	76,0%	86,7%	65,9%		76,0%	86,7%	65,9%

Zdroj: SODB 2011, vlastní zpracování

Pod kategorií od 500-1999 obyvatel spadá klášter Hronský Beňadik a Bzovík. Oproti zřícenině kláštera v Kremnici se v případě Hronského Beňadiku se vliv dal předpokládat, kvůli aktivní činnosti v oblasti bohoslužeb a duchovních činnosti. Klášter v Sampore, o kterém byla řeč už na začátku 5. kapitoly a klášter Kremnica pak máme přiřazené ke kategorii obcí v rozmezí 5000-9999 obyvatel. Předposlední kraj, který je třeba zhodnotit je Žilinský kraj. Součástí je klášter v Liptovském Mikuláši sloužící jako okresní archiv, klášter Trstená, Okoličná a v Kláštore pod Znievom. Jediná kategorie, kde se vliv projevil, je kategorie 5000-9999 obyvatel, do něhož řadíme františkánský klášter v Trstené. Posledním krajem je Košický kraj nacházející se na západě Slovenska. V tomto kraji bylo vybráno 5 klášterů. Kláštery Brehov, Leles a Nižná Myšľa se nacházejí v kategorii obcí v rozmezí od 500-1999 obyvatel. V této kategorii se vliv klášterů projevil, i přestože žádný z klášterů nemá výsadní postavení ve vytváření církevních příležitostí. V klášteřu Leles dnes sídlí lesy, dříve ovšem byly prostory kláštera zemědělská škola. Bohužel přízemí kláštera sloužil i jako shromaždiště hnoje, což mělo za následek nevratné poškození zdi a fresek. V klášteři Nižná Myšľa je zřízeno Myšľanské muzeum. Klášter, u kterého se předpokládá velký vliv na obyvatelstvo, je klášter minoritů nacházející se v malé vesnici jménem Brehov. V klášteři Brehov je vybudováno Františkánské centrum zaměřené

na duchovní cvičení. V kategorii obcí s 2000-4999 obyvatel reprezentující klášter Jasov se vliv neprojevil, díky nízké míře religiozity oproti ostatním obcím. Naopak v kategorii 20000-39999 obyvatel se vliv potvrdil. Tuto skupinu zastupuje klášter v Trebišově.

6. SYNTÉZA POZNATKŮ

Ze zpracovaných dat lze dojít k celkovému zhodnocení vlivu klášterů na současnou míru religiozity, která se v této práci projevila jen v některých případech. V minulosti pořádané tzv. akce s cílem zničit a vymýtit řeholní život spolu s mnichy a jeptiškami a následné boje vedené zcela proti církvi, se podepsaly na vnímání církve a tedy i klášterů. Kláštery ve většině případů byly vysídleny nebo jejich budovy byly využity pro jiný účel, což mělo za následek celkový pokles významu majestátnosti těchto budov. Dlouhodobé utlačování církve tak zapříčinilo, že mladší generace nebyly vedeny k víře, a náboženská tradice spočívala na bedrech staršího obyvatelstva. I přes konflikty mezi církví a státem probíhající v minulosti si Slovensko zachovalo silnou základnu religiózních obyvatel.

Jak už bylo vyhodnoceno v předchozích kapitolách dominantní postavení na území Slovenské republiky má římskokatolická církev nacházející se ve všech okresech Slovenska. Oblasti s nejvíce věřícími se nacházejí převážně na severu a východu Slovenska, kde je rozdrobená sídelní struktura ve formě malých sídel venkovského typu. Silně religiózní oblasti na severu a východu Slovenska bychom mohli přičítat Polsku sousedící se Slovenskou republikou, které je řazeno mezi nejreligióznější státy. Nejméně religiózní oblasti se pak nacházejí zejména ve středním Slovensku v oblasti okolo Banské Bystrice, kde křesťanská církev ztrácí své pozice a dominantním náboženstvím zde je evangelická církev. Dále nižší míru religiozity spatřujeme i v dalších velkých městech jako je například hlavní město Bratislava, Košice, Martin, Prešov a další. Lze tedy říci, že religiozita na Slovensku není rovnoměrně rozložená. Ve srovnání s ostatními sčítacími obdobími v letech 1991, 2001 a 2011, narůst pozorujeme v roce 2001, kdy obyvatelstvo se pomalu navrácí k víře. Naproti tomu v roce 1991 byla míra religiozity nejnižší. To se dá přičítat jako pozůstatek utlačování církve v době komunismu. Na území Slovenska v této době bylo mnoho klášterů zrušeno a byly zřizovány tzv. integrační tábory, kde byl seskupen jen zlomek z nejvyšších církevních hodnostářů. Ostatní byli přesídlováni především do Čech.

Důležitým aspektem pro případný vliv kláštera, se stala velikosti obce. Nejvyšší religiozita se objevuje v kategoriích do 2000 obyvatel, a nejnižší hodnoty poté v kategoriích od 40 000 obyvatel a více. Konkrétně jako nejvíce religiózní kategorie byly obce od 500 do 1999 obyvatel. V této kategorii se objevují především kláštery zařazené mezi nábožensky aktivní. Tudíž můžeme říci, že zde probíhá náboženská činnost ovlivňující obyvatelstvo. Vliv klášterů se nám potvrzuje právě v obcích od 500 do 1999

obyvatel, kdy obce s kláštery vykazují vyšší míru religiozitu než ostatní obce, čímž se nám potvrzuje skutečnost, že církev zde má vliv na obyvatelstvo. Klášterní obce pak celkově vykazují vyšší podíl obyvatel katolického vyznání. Jak bylo mnohokrát řečeno, v práci se pracuje s křesťanskými kláštery, takže je logické vyšší zastoupení katolíků. Určitý stimul klášterů je zde tedy patrný. V dalších velikostních kategoriích od 2000 do 50000 je zachována posloupnost, čím více obyvatel, tím nižší míra religiozity. Nicméně pokud zhodnotíme vliv klášterů ve velikostních skupinách v jednotlivých krajích, nebyl zde prokázán. Hodnoty jsou zde velmi rozkolísané a liší se v rámci krajů. Obce s kláštery prokazovaly vyšší míru religiozity a podíl katolíků oproti ostatním obcím jen v Bratislavském kraji, částečně v Nitranském kraji a také v Trnavském kraji. V ostatní krajích byly výsledky proměnlivé napříč všemi velikostními kategoriemi a nenacházela se zde žádná pravidelnost. Vliv kláštera byl poté pozorovatelný až v zastoupení katolíků, kdy téměř ve všech krajích (Banskobystrický kraj jen částečně) se prokázal vyšší podíl katolíků v klášterních obcích než v ostatních obcích.

Při zpracovávání této analýzy se jako další faktor ovlivňující religiozitu objevila věková struktura obyvatelstva, která se významně promítala do velikostních kategorií. Jak už bylo výše řečeno, vyšší religiozita je patrná především v obcích do 2000 obyvatel, což je způsobeno tím, že v takto malých obcích je více soustředěno obyvatelstvo starší 65 let. Tato věková skupina obyvatel upřednostňuje tradicionalismus hodnoty převzaté z předchozích generací, do kterých řadíme i víru. V souvislosti s urbanizací a moderní dobou obyvatelé produktivního věku se stěhují do měst nebo jeho zázemí kvůli pracovním příležitostem. Obyvatelé této věkové kategorie nepřevzali od starší generace jejich tradiční hodnoty a neúčastní se tak náboženského života. Dále ve městech se zpravidla vyskytuje více církví, farností a církevních budov, které se podílejí na struktuře. Spolu s věkem se podílí na také pohlaví. K vyznávání náboženství a celkově k praktikováním náboženských činností tíhnou především starší ženy. Celkově pak ženy jsou více religiózní než muži.

Důležitým faktorem, který by mohl mít vliv na míru religiozity, se ukázala aktivita kláštera. Aktivní kláštery věnující se původnímu účelu vykazovaly nejvyšší religiozitu a naopak neaktivní kláštery nejnižší míru religiozity. Aktivní kláštery provozující duchovní činnost v kontaktu se společností nejvíce ovlivňují religiózní strukturu obyvatel. Zde je největší propojení veřejnosti s duchovními, čímž se šíří víra i za hranici dané obce. Kláštery sloužící jinému účelu jsou lokalizovány ve městech, kde jsou především využívány obcí či městem jako škola, městský úřad či archiv. Míra religiozity ve městech

se pohybuje spíše v nižších hodnotách díky vývoji společnosti, technologiím a umístění sídel různých církví. Dochází zde tedy ke střetu zájmům a výsledky nejsou tak pro nás relevantní. Poslední kategorie neaktivních či zrušených klášterů měla sice nejnižší míru religiozity, nicméně i přes to nacházíme neaktivní kláštery, které díky bohaté minulosti jsou využívány jako turistické lákadla, či slouží jako prostředek pro školy v přírodě s cílem navrátit víru mladým lidem.

Závěrem lze říci, že na míru religiozity měl největší dopad historický vývoj a události s ním spojené. Kláštery určitý vliv na podíl věřících mají, nicméně slouží spíše jako doplněk. V místech s nižším podílem věřících ani přítomnost kláštera nedokáže ovlivnit situaci. Takový příklad nacházíme u kláštera v Sampore, kde pokračuje rozšíření kláštera pro zájem, ale podíl věřících zde dosahuje kolem 50 %. A v místech s vysokým zastoupením věřících, kam řadíme především obce s méně než 500 obyvateli, je vyšší míra religiozita způsobená spíše mentalitou daných lidí, než lokací kláštera. Všechny tyto faktory se podílejí na struktuře náboženství, avšak prokazatelný vliv kláštera se zcela prokázal jen v závislosti na jeho aktivitě a v obcích do 1999 obyvatel.

7. ZÁVĚR

Na základě důkladné analýzy a syntézy se tato práce snažila v souvislosti s aktivitou kláštera zjistit míru vlivu lokace kláštera na současnou religiozitu a na zastoupení obyvatel katolického náboženství. Za pomoci dat ze Sčítání obyvatel, domů a bytů z roku 2011 poskytnuté Infostatem bylo zhodnoceno, do jaké míry má opravdu klášter vliv na současnou míru religiozity. Celkem bylo vybráno 39 klášterů nacházející se v jednotlivých krajích Slovenska. Jednotlivé kláštery byly rozděleny podle jejich aktivity a následně zaraženy do velikostní kategorie. Dále poté byly stanoveny a zanalyzovány faktory, na základě kterých docházelo ke komparaci výsledků religiozity a spolu s činností klášterů a velikostí klášterních obcí.

Celkem byly stanoveny 3 hypotézy snažící se dokázat vliv klášterů. První hypotéza se zaměřovala na to, že zvýšená religiozita se projeví zvláště v obcích do 2000 obyvatel, kde převládá starší obyvatelstvo tíhnoucí k tradici a víře. Další se poté snažila dokázat, že aktivní kláštery vyvíjející původní duchovní činnost, budou více religiozní. Tyto kláštery snáze naváží kontakt se společností za účelem šířit náboženství. A poslední hypotéza se zaměřovala na obce, kde je lokalizován klášter. V těchto klášterních obcích by se měla projevit zvýšená religiozita oproti ostatním obcím Slovenské republiky.

První hypotéza se potvrdila z pohledu zastoupení věřící složky obyvatelstva v jednotlivých velikostních kategoriích, kdy se prokázala částečná posloupnost, že v obcích do 499 obyvatel je nejvyšší míra religiozity a naopak nejnižší se projevuje v kategorii

40 000 – 50 000 obyvatel. Jak už bylo mnohokrát zmíněno v kategoriích od 0-499 a od 500 – 1999 obyvatel, které jsou spíše vesnického typu, se nachází větší zastoupení staršího obyvatelstva, které v zájmu ctění tradičních hodnot, jsou více věřící. Lze pak shrnout, že se vzrůstajícím počtem obyvatel klesá podíl věřících. V některých krajích obce od 500 do 1999 obyvatel měly vyšší míru religiozity než obce menší než 499 obyvatel. Je třeba proto říci, že v obcích do 499 se jen málo vyskytuje církevní farnost, která by měla takový vliv. Většina z nich jsou lokalizovaná ve větších obcích a sdružují své blízké okolí.

Spolu s první hypotézou byla zkoumaná i poslední hypotéza. V souvislosti s velikostními kategoriemi se zde neprokázal vliv klášterů, kdy obce s kláštery v jednotlivých velikostních skupinách by měly mít vyšší míru religiozity než ostatní obce hodnoceny v rámci krajů. Zde byly výsledky velmi rozkolísané a neprojevila se zde žádná pravidelnost. Hypotéza byla potvrzena v Bratislavském kraji, kde klášterní obce Malacky, Pezinok a Svätý Jur vykazovali vyšší podíl věřících než v ostatních obcích stejné velikostní

skupiny. Též se také potvrdila v Nitrianském kraji a částečně v Trnavském kraji. V ostatních krajích nebyl vliv prokazatelný.

Druhá hypotéza byla potvrzena částečně. Obce s kláštery patřící do kategorie aktivních klášterů sloužící původnímu účelu prokazují zvýšenou religiozitu oproti neaktivním klášterům, i přes to, že tyto kláštery mají omezený kontakt se společností díky jejich duchovním povinnostem. Nicméně v dnešní době už to není tak striktně dodržováno a život v řeholi je více uvolněný. V dalších kategoriích dochází k rozporu, kdy kláštery sloužící k jinému účelu vykazovaly vyšší míru religiozity než kláštery, které poskytují duchovní prostředí. Je to způsobeno tím, že převážná část klášterů sloužící k jinému účelu se nachází ve větších městech, kde je více kostelů, čímž může docházet k zvyšování míry religiozity. I když neaktivní kláštery mají nejmenší podíl věřících, nelze říci, že je to zcela pravda. Některé kláštery zařazené do neaktivních klášterů mají vysokou míru religiozity. Jak už bylo řečeno, kláštery s bohatou historií bývají turistickým lákadlem, a tak zájem o ně neustupuje. Dále se potvrdila i skutečnost, že v obcích s aktivním klášterem je největší podíl věřících katolického náboženství. Při selekci klášterů do práce byly vybrány katolické kláštery, je tedy logické, že tyto kláštery budou sdružovat převážně lidi katolického vyznání a ne obyvatelé jiného vyznání.

Vliv kláštera byl zcela prokázán jen na úrovni jeho aktivity. Aktivní kláštery vykazující duchovní činnost stimulují víru a napomáhají k udržení náboženské tradice. Po akcích uskutečňovaných za účelem zničení klášterů v padesátých letech 20. století a následné vytlačování církve ze společnosti v době komunismu, najdeme kláštery, které se vzepřely svému osudu a obnovily svojí činnost. Závěrem lze říci, že kláštery mají určitý podíl na religiozní struktuře obyvatelstva Slovenské republiky, ať už na základě subjektivního hodnocení či námi zpracovaných výsledků. Analyzování religiozity je nesmírně obtížné z důvodu formy získávání dat. Data ze Sčítání obyvatel, domů a bytů sice obsahují náležitě kolonky k vyplnění náboženského vyznání, avšak ne každý člověk odpovídá podle pravdy a ne každý věřící občan se hlásí k nějaké církvi. Zároveň zachycuje jen obyvatelstvo, které se hlásí k určitému náboženství. Nejsou zde zohledněny skupiny, které třeba jen vyznávají náboženský názor či se zajímají o různé formy posvátna. Dále kromě námi zkoumaných faktorů mohou míru ovlivňovat i jiné faktory, které v analýze nebyly zohledněny. Nicméně i přes všechna úskalí, která tato práce obsahovala, se podařilo získat výsledky.

8. SEZNAM ODBORNÉ LITERATURY A INTERNETOVÉ ZDROJE

Odborné publikace a monografie

- ANDĚL, J. (1998): Kulturní geografie: jazyk, národy, náboženství, kulturní dědictví. Univerzita J.E. Purkyně, Ústí nad Labem, 146 s.
- BALÍK, S., HANUŠ J. (2013): Katolická církev v Československu 1945-1989. Centrum pro studium demokracie a kultury, Brno, 399 s.
- BERGER, P., LUCKMANN T. (1999): Sociální konstrukce reality. Pojednání o sociologii vědění. Centrum pro studium demokracie a kultury, Brno, 185 s.
- BERGER, P., LUCKMANN T. (2005): Sociologie náboženství a sociologie vědění. In. Lužný, D.: Řád a moc: vybrané texty ze sociologie náboženství, Masarykova univerzita, Brno, 235 – 251 s.
- FRAJER, V. (1997): Úvod do religiозní geografie. In: Gardavský, V. (ed.): Otázky geografie 4, Praha, s. 5-31.
- FRANKIEL, S. S. (1999): Křesťanství. Prostor, Praha, 188 s.
- FILIPI, P. (2012): Křesťanství: historie, statistika, charakteristika křesťanských církví. Centrum pro studium demokracie a kultury, Brno, 201 s.
- HAMPLOVÁ, D., ŘEHÁKOVÁ, B. (2009): Česká religiozita na počátku 3. tisíciletí: výsledky Mezinárodního programu sociálního výzkumu. Sociologický ústav AV ČR, Praha, 139 s.
- HANUŠ, J. (2011): Christianizace českých zemí ve středoevropské perspektivě. Matice moravská pro Výzkumné středisko pro dějiny střední Evropy: prameny, země, kultura, Brno, 390 s.
- HEJNA, D. (2010): Náboženství a společnost: věda o náboženství a její historické kořeny. Grada Publishing, a. s., Praha, 198 s.
- HELLER, J., MRÁZEK, M. (2004): Nástin religionistiky: uvedení do vědy o náboženstvích. Kalich, Praha, 316 s.
- HORYNA, B. (1994): Úvod do religionistiky. ISE, Praha, 131 s.
- JEŽKOVÁ, A. (2013): Tichá srdce: kláštery a jejich lidé. Práh, Praha, 445 s.
- KAŠPAR, O., KAŠPAR, Z. (1993): Stručné dějiny českých zemí a Slovenska. Kora, Pardubice, 149 s.
- KLÍMOVÁ, V. (2014): Religiозní struktura obyvatel jihozápadních Čech. Bakalářská práce, fakulta pedagogická, katedra geografie, 77 s.
- KOKAISL, P. (2009): Geografie náboženství. Praha, Česká zemědělská univerzita, 364 s.

- KUMOR, B. (2004): Súčasné obdobie 1914-2000 : katolícka cirkev v období totalitných systémov a koncilovej obnovy : marenie slobody východných cirkví : sekularizácia a rozdrobenie protestantských cirkví a náboženských spoločenstiev. Polypress, Levoča, 757 s.
- LOPATKOVÁ, Z. (2013): Církevné dejiny stredovekého Slovenska. Filozofická fakulta Trnavskej univerzity, Trnava, 77 s.
- LUCKMANN, T. (2005): Privatizace náboženství a morálky. In. Lužný, D.: Řád a moc: vybrané texty ze sociologie náboženství, Masarykova univerzita, Brno, 255 - 300 s.
- LUŽNÝ, D., NEŠPOR, Z. (2007): Sociologie náboženství. Portál, Praha, 236 s.
- MAHR, J. (2013): Religiózní struktura obyvatel České republiky. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, fakulta pedagogická, katedra geografie, 77 s.
- MATLOVIČ, R. (2001): Geografia religii: náčrt problematiky. Prešovská univerzita, Prešov, 375 s.
- MATULNÍK, J. (2008): Analýza religiozity katolíkov na Slovensku: poznatky zo sociologického výskumu. Dobrá kniha, Bratislava, 343 s.
- NEŠPOR, Z. R. (2010): Příliš slábi ve víře: česká ne/religiozita v evropském kontextu. Kalich, Praha, 214 s.
- PAULER, M. (2009): Srovnání a stav náboženství v České republice a na Slovensku v současnosti. Masarykova univerzita v Brně, fakulta sociálních studií, 37 s.
- PEŠEK, J., BARNOVSKÝ M. (1999): Pod kuratelou moci. Crkvi na Slovensku v rokoch 1953-1970. VEDA, Bratislava, 292 s.
- PIŠTORA, L. (1993): Územní rozložení religiozity v České a Slovenské republice. Demografie, 35, č. 1, s. 56-62.
- PLETICHOVÁ, Z. (2008): Křesťanská náboženská identita ve vztahu ke komunistickému režimu v České a Slovenské republice. Bakalářská práce. Masarykova univerzita v Brně, fakulta sociálních studií, katedra sociologie, 37 s.
- SEMOTÁNOVA, E. (2014): Akademický atlas českých dějin. Academia, Praha, 559 s.
- SOKOL, J. (2004): Člověk a náboženství. Portál, Praha, 245 s.
- SRB, V. (1997). Náboženské vyznání a demografické, sociálně-ekonomické a kulturní charakteristiky obyvatelstva. Demografie, 39, 3, s. 191–202.
- ŠOLTÉSZ, Š. (1990): Dějiny křesťanské církve. Praha, Kalich, 158 s.
- TIŽÍK, M. (2011): Náboženstvo vo verejnom živote na Slovensku: zápasy ideový charakter štátu a spoločnosti. Sociologický ústav SAV, Bratislava, 423 s.

VELIČOVÁ, S. (2006): Moderné náboženstvo II. Ústav pre vzťahy štátu a cirkví, Bratislava, 241 s.

VĚRNÁ, M. (2012): Kláštery v období středověku. Bakalářská práce. Západočeská univerzita v Plzni, filozofická fakulta, katedra filozofie, 40 s.

VLAŽNÁ, D. (2015): Problematika geografie náboženství ve výuce zeměpisu na 2. stupni ZŠ. Diplomová práce, fakulta pedagogická, katedra geografie, 134 s.

VNUK, F. (1998): Dokumenty o postavení katolíckej cirkvi na Slovensku v rokoch 1945-1948. Matica slovenská, Martin, 242 s.

Internetové zdroje

Bazilika Sedembolestnej Panny Marie (2015): História, <http://www.bazilika.sk/bazilika/historia> (17.7.2015)

Česká geografická společnost (2015): O společnosti, <http://geography.cz/about/> (10.7.2015)

Česká společnost pro religioistiku (2015): Religio: Revue pro religionistiku, <http://www.casr.cz/religio.php> (5.7.2015)

Dingir (2015): Co je Dingir, <http://dingir.cz/index.php?co=web/coje> (4.7.2015)

Fara Holíč (2015): História farnosti, http://www.faraholic.sk/?page_id=20 (8.8.2015)

Farnosť Kremnica (2011): Kostol sv. Františka z Assisi, http://www.kremnica.fara.sk/?page_id=171 (21.6.2015)

Farnosť Stropkov (2015): Kláštor, <http://www.rkfustropkov.sk/farnosť/kostoly/klastorny-kostol.html> (17.8.2015)

Farnosť Trstená (2015): Rehoľa, <http://farnosttrstena.sk/farsky-urad/kostoly/rehola/> (21.8.2015)

Františkáni (2015): Kláštor Nové Zámky, <http://www.frantiskani.sk/> (5.7.2015)

Františkáni Hlohovec (2015): História, <http://frantiskanihc.sk/klastor/historia/> (26.6.2015)

HENKEL, R. (2005): Geography of religion – Rediscovering a Subdiscipline. In: Hrvatski Geografski Glasnik. roč. 61, č. 1., s. 5 – 25, <file:///C:/Users/%C5%A0%C3%A1rka/Downloads/Henkel.pdf> (3.1.2016)

Humanisti (2012): Obyvateľstvo podľa náboženského vyznania, <http://www.humanisti.sk/view.php?cislocianku=2012030001> (10.10.2015)

Jasov (2015): Kláštor premonštrátov, <http://www.jasov.sk/-premonstratsky-klastor> (17.6.2015)

Kanonistky sv. Augustína (2015): História, <http://kanonisky-nd.sk/historia/ms-53/p1=53> (23.6.2015)

Kapucíni v Pezinku (2008): História, <http://www.kapucini.sk/pezinok/historia> (20.6.2015)

Karpatská turistická cesta (2015): Kláštor a prepošstvo premonštrátov Leles, <http://www.carpathianroad.eu/sk/spoznajte/kl%C3%A1tor-prepo%C5%A1stvo-premon%C5%A1tr%C3%A1tov-leles> (27.7.2015)

Katarínka (2010): Čo je Katarínka?, <http://www.katarinka.sk/co-je> (14.6.2015)

Katolícka cirkev na Slovensku (2015): Cirkev, <https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/cirkev> (13.9.2015)

Kláštor Premenenia Pána (2015): Výstavba kláštora, https://www.benediktini.sk/?page_id=1237 (5.9.2015)

Kláštor pod Znievom (2015): Kostol a kláštor Panny Márie, http://www.obecklastor.sk/kostol-a-klastor-panny-marie.phtml?id_menu=35752&module_action__83498__id_kat=6071#m_83498 (2.8.2015)

Kláštor Skalka (2016): História Skalky, <http://klastorskalka.sk/historia-skalky> (10.5.2015)

Komunita Blahoslavenstiev (2015): O nás, <http://www.blahoslavenstva.sk/> (16.8.2015)

Kongragácia sestier premoštrátok (2015): Vrbové, <http://samorin.sk/historicke-pamiatky/> (11.7.2015)

Koral (2015): História – kláštor redemptoristov, <http://www.spolocenstvo-rl.sk/klastor-redemptoristov.html> (22.6.2015)

Liptovský Mikuláš (2015): Jezuitský kláštor, http://www.mikulas.sk/sk/_clanok.php?clanok=388 (13.11.2015)

LUŽNÝ, D., NAVRÁTILOVÁ, J. (2009): Náboženství a sekularizace v České republice, <http://snem.cirkev.cz/download/Luzny.htm> (5.1.2016)

Malacky (2013): Františkanský kláštor a kostol, <http://www.malacky.sk/index.php?page=navstevnik&menuid=924> (20.6.2015)

Mesto Čadca (2015): História mesta, <http://www.mestocadca.sk/o-meste-cadca/historia-mesta.html> (13.5.2015)

Město Podolíneč (2015): Kláštor piaristov s kostolom, <http://www.podolinec.eu/klastor-piaristov-s-kostolom/> (2.7.2015)

Ministerstvo zahraničných vecí (2015): Polsko, http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/evropa/polsko/ (11.11.2015)

Minoriti (2011): Kláštor minoritov v Brehove, <http://www.minoriti.sk/klastor-minoritov-v-brehove> (18.7.2015)

Močenok (2015): Budova kláštora, <http://www.mocenok.sk/clanok/budova-klastora> (19.6.2015)

Muzeum Červený Kláštor (2016): Národná kultúrna pamiatka Kláštor kartuziánov, <http://www.muzeumcervenyklastor.sk/klastor/> (27.6.2015)

Nižná Myšľa (2015): Kláštor, <http://www.niznamysla.sk/titulna-strana/pamiatky/klastor/> (29.7.2015)

Občianske združenie Dobrý Pastier (2015): Život v zariadení, http://ozdobrypastier.eu/?page_id=67 (17.6.2015)

Opatstvo rádu premonštrátov (2015): Opátstvo, <http://www.opatstvojasov.sk/?opatstvo> (11.8.2015)

Pamiatky na Slovensku (2015): Kláštory, <http://www.pamiatkynaslovensku.sk/klastory> (10.4.2015)

PARK, Ch., C (2004): Religion and Geography. In: Routledge of the Study of Religion, <http://www.lancaster.ac.uk/people/gyaccp/geography%20and%20religion.pdf> (20.12.2015)

SODB (1991): Demografické údaje zo sčítaní obyvateľov, domov a bytov na Slovensku, <http://sodb.infostat.sk/sodb/sk/1991/format.htm> (26.7.2015)

SODB (2001): Demografické údaje zo sčítaní obyvateľov, domov a bytov na Slovensku, <http://sodb.infostat.sk/sodb/sk/2001/format.htm> (27.7.2015)

SODB (2011): Obyvateľstvo podľa pohlavia a náboženského vyznania, <http://census2011.statistics.sk/tabulky.html> (28.7.2015)

Svatý Jur (2015): Pamiatky, <http://www.svatyjur.sk/content/pamiatky> (22.6.2015)

Šahy (2015): Centrum regiónu, <http://www.sahy.sk/centrum-regionu.phtml?id3=19777> (19.7.2015)

Šamorín (2014): Historické pamiatky, <http://samorin.sk/historicke-pamiatky/> (19.6.2015)

Štatistický úrad Slovenskej republiky (2014): Štatistický lexikon obcí Slovenskej republiky 2011, https://slovak.statistics.sk/wps/wcm/connect/cd33d897-7314-41d0-a12b-a95e537d7a39/Statisticky_lexikon_obci_Slovenskej_republiky_2011.pdf?MOD=AJPERE S (27.4.2015)

Teraz (2015): NOVÁKY: Na obranu kláštora a kanonisiiek sa postavili tisíce ľudí, <http://www.teraz.sk/regiony/novaky-na-obranu-klastora-a-kanonisi/129398-clanok.html> (16.10.2015)

Trebišov (2015): Pavlínsky kláštor, <http://www.trebisov.sk/kulturne-pamiatky/pavlinsky-klastor> (24.6.2015)

Via Benedictina (2014): História, <http://www.viabenedictina.eu/sk/hronsky-benadik-1> (13.6.2015)

Vranov nad Topľou (2015): Historické pamiatky, <http://www.vranov.sk/O-meste/Historia/Historicke-pamiatky/> (20.6.2015)

9. PŘÍLOHY

9.1 TABULKOVÉ VÝSTUPY

Tabulka č. 1 – Míra religiozity v krajích Slovenska v letech 2001 a 2011

	2001		2011		% katolíků v celkové populaci
	celkem %	z toho katol. %	celkem (věřících) %	z toho katol. %	
KRAJ					
Bratislavský kraj	70,5%	88,6%	65,6%	87,1%	57,1%
Trnavský kraj	85,8%	91,4%	77,3%	91,0%	70,4%
Trenčianský kraj	82,6%	87,3%	73,8%	87,1%	64,3%
Nitrianský kraj	86,6%	89,4%	79,4%	89,1%	70,7%
Žilinský kraj	87,1%	91,9%	80,5%	87,4%	70,4%
Banskobystrický kraj	79,5%	79,5%	69,6%	79,9%	55,6%
Prešovský kraj	92,3%	89,2%	84,9%	89,0%	75,6%
Košický kraj	84,8%	83,1%	73,7%	82,5%	60,9%
SR	84,4%	86,5%	76,0%	86,7%	65,9%

Zdroj: SODB 2001, 2011

Tabulka č. 2 – Míra religiozity v okresech Slovenska v letech 2001 a 2011

OKRES	2001		2011		2011 % katolíků v celkové populaci
	celkem %	z toho katol. %	celkem %	z toho katol. %	
Bratislava I.	66,5%	81,7%	62,9%	81,1%	51,1%
Bratislava II.	68,9%	87,2%	63,6%	84,8%	54,5%
Bratislava III.	68,1%	86,3%	62,8%	85,1%	53,5%
Bratislava IV.	64,8%	88,0%	61,8%	85,9%	53,1%
Bratislava V.	63,0%	88,3%	60,3%	86,3%	52,1%
Malacky	80,9%	97,4%	73,9%	95,6%	70,7%
Pezinok	81,8%	87,4%	74,3%	86,6%	64,3%
Senec	83,8%	89,1%	70,9%	87,8%	62,3%
Dunajská Streda	90,1%	86,6%	84,0%	86,7%	72,8%
Galanta	84,8%	91,0%	78,3%	90,7%	71,0%
Hlohovec	88,2%	94,8%	77,8%	94,2%	73,3%
Piešťany	86,9%	92,3%	75,3%	92,2%	69,4%
Senica	83,0%	84,6%	74,3%	84,6%	62,9%
Skalica	82,0%	93,3%	74,0%	92,8%	68,7%
Trnava	84,2%	96,9%	74,0%	96,2%	71,2%
Bánovce n. Bebr.	90,0%	83,1%	81,6%	82,9%	67,6%
Ilava	84,3%	96,6%	74,6%	96,0%	71,6%
Myjava	76,4%	18,8%	67,2%	20,4%	13,7%

Nové Město n. Váh.	81,2%	69,9%	73,0%	70,3%	51,4%
Patizánské	85,9%	96,9%	77,2%	96,6%	74,5%
Považská Bystica	88,8%	97,0%	80,0%	96,5%	77,2%
Prievidza	74,0%	96,2%	65,5%	95,4%	62,4%
Púchov	91,7%	85,1%	85,0%	85,2%	72,4%
Trenčín	83,5%	90,3%	73,9%	90,0%	66,6%
Komárno	83,4%	73,6%	75,4%	73,2%	55,2%
Levice	84,7%	81,9%	78,1%	82,3%	64,2%
Nitra	85,8%	96,2%	79,4%	95,5%	75,9%
Nové Zámky	88,3%	93,8%	78,9%	93,2%	73,5%
Šaľa	83,1%	86,2%	75,9%	86,5%	65,6%
Topoľčany	92,2%	95,7%	86,6%	95,3%	82,5%
Zlaté Moravce	91,5%	98,3%	86,3%	97,8%	84,4%
Bytča	95,6%	96,9%	90,2%	96,6%	87,1%
Čadca	95,8%	99,4%	90,6%	99,1%	89,8%
Dolné Kubín	89,5%	77,1%	83,4%	77,7%	64,7%
Kysucké Nové Město	91,5%	99,1%	86,3%	98,7%	85,2%
Liptovský Mikuláš	76,1%	49,0%	68,6%	50,6%	34,7%
Martin	71,0%	63,0%	59,5%	61,8%	36,8%
Námestovo	98,1%	99,6%	95,8%	99,5%	95,3%
Ružomberok	89,4%	94,4%	83,6%	94,1%	78,7%
Turčianske Teplice	84,7%	57,5%	74,8%	58,7%	43,9%
Tvrdošín	96,2%	98,9%	92,5%	98,9%	91,5%
Žilina	87,3%	96,5%	80,3%	95,5%	77,0%
Banská Bystrica	69,5%	71,9%	59,3%	71,7%	42,5%
Banská Štiavnica	80,4%	86,5%	70,6%	85,8%	60,5%
Brezno	85,5%	93,2%	75,6%	93,2%	70,4%
Detva	88,5%	94,1%	79,0%	93,8%	74,2%
Krupina	92,9%	79,1%	85,4%	80,3%	68,6%
Lučenec	84,1%	81,5%	71,2%	82,1%	58,5%
Poltár	80,6%	71,6%	71,9%	70,7%	50,8%
Revúca	72,2%	61,0%	62,8%	63,4%	39,8%
Rimovská Sobota	78,4%	69,1%	70,1%	70,2%	49,3%
Veľký Krtíš	88,0%	80,8%	81,4%	81,4%	66,3%
Zvolen	74,4%	70,0%	63,7%	70,6%	44,9%
Žarnovnica	86,2%	97,3%	77,0%	96,9%	74,6%
Žiar nad Hronom	77,1%	95,0%	65,9%	94,7%	62,3%
Bardejov	96,0%	83,8%	90,5%	83,6%	75,6%
Humenné	93,1%	94,5%	86,1%	94,3%	81,2%
Kežmarok	93,4%	95,8%	85,3%	95,6%	81,5%
Levoča	92,0%	98,2%	84,0%	97,6%	81,9%

Medzilaborce	94,4%	67,5%	86,6%	66,6%	57,6%
Poprad	83,9%	86,6%	74,2%	86,1%	63,9%
Prešov	89,5%	91,7%	79,8%	91,6%	73,1%
Sabinov	96,2%	97,4%	89,7%	96,6%	86,6%
Snina	93,4%	75,7%	88,8%	75,9%	67,4%
Stará Ľubovňa	96,7%	97,0%	91,4%	97,3%	88,9%
Stropkov	96,7%	91,6%	90,6%	91,7%	83,1%
Svidník	95,7%	71,4%	89,1%	70,1%	62,5%
Vranov nad Topľou	95,5%	85,5%	89,6%	85,5%	76,6%
Gelnica	87,7%	93,7%	82,3%	93,3%	76,8%
Košice I.	73,8%	85,7%	56,9%	84,4%	48,1%
Košice II.	75,7%	87,4%	61,1%	85,7%	52,3%
Košice III.	75,2%	88,0%	58,9%	87,1%	51,2%
Košice IV.	78,4%	87,0%	61,2%	86,8%	53,1%
Košice - okolí	93,1%	87,0%	83,3%	86,7%	72,3%
Michalovce	89,6%	80,5%	81,7%	77,2%	63,1%
Rožnava	72,3%	51,0%	61,2%	51,1%	31,3%
Sobrance	95,6%	82,1%	89,8%	82,1%	73,8%
Spišská Nová Ves	85,3%	94,9%	78,3%	92,9%	72,7%
Trebišov	92,2%	79,7%	83,9%	79,8%	67,0%
SR	84,4%	86,5%	76,0%	86,7%	65,9%

Zdroj: SODB 2001, 2011, vlastní zpracování

Tabuľka č. 3 – Míra religiozity v obciach s kláštrom na Slovensku v letech 2001, 2011

		2001		2011		
		celkem %	z toho katol %	celkem %	z toho katol %	% katolíků v celkové populaci
BRATIS	Malacky	74,0%	96,7%	69,2%	95,4%	66,1%
	Pezinok	74,6%	87,4%	68,2%	85,8%	58,5%
	Svätý Jur	78,9%	92,1%	73,7%	89,4%	65,9%
BAN-BYS	Hronský Beňadik	93,7%	98,6%	80,4%	99,0%	79,4%
	Bzovík	95,7%	95,7%	84,4%	94,6%	79,9%
	Sampor - Sliach	70,1%	66,3%	57,6%	66,3%	41,2%
	Kremnica	72,2%	90,5%	59,8%	90,7%	54,3%
TRENČIA	Prievidza	66,1%	94,2%	56,0%	93,0%	52,0%
	Kostolná - Zariečie	93,3%	89,7%	89,3%	90,3%	80,7%
	Nováky	78,4%	97,1%	72,4%	95,6%	69,2%
	Skalka nad Váhom	97,3%	97,1%	88,3%	97,1%	85,8%
ŽILIN	Liptovský Mikuláš	64,4%	55,3%	56,3%	54,8%	30,9%
	Trstená	95,6%	98,8%	90,3%	98,7%	89,1%
	Okoličná	časť Liptovského Mikuláše		časť Liptovského Mikuláše		časť Liptovského Mikuláše
	Kláštor pod Znievom	89,6%	85,4%	81,5%	85,0%	69,3%
KOŠIC	Brehov	94,8%	69,2%	91,3%	70,8%	64,7%
	Leles	98,2%	88,1%	89,7%	88,8%	79,7%
	Jasov	77,8%	97,1%	68,3%	96,7%	66,1%
	Nižná Myšľa	97,6%	97,9%	78,0%	97,5%	76,1%
	Trebišov	86,1%	90,0%	71,9%	89,1%	64,0%
PREŠOV	Červený Kláštor	94,5%	97,8%	88,6%	96,2%	85,2%
	Krásný Brod	98,8%	68,3%	88,2%	68,6%	60,6%
	Špišský Štvrtok	92,0%	99,4%	84,9%	98,6%	83,7%
	Levoča	86,5%	96,5%	77,8%	95,2%	74,1%
	Stropkov	95,1%	93,5%	87,6%	93,9%	82,3%
	Podolínec	96,3%	97,3%	88,7%	97,1%	86,1%
	Vranov nad Topľou	91,9%	90,0%	80,4%	89,3%	71,8%
NITRAN	Veľké Lovce	95,6%	88,8%	90,5%	88,8%	80,4%
	Močenok	95,2%	99,0%	89,5%	98,7%	88,3%
	Nové Zámky	79,4%	90,6%	66,3%	89,3%	59,2%
	Šahy	90,2%	93,4%	87,3%	92,9%	81,1%
TRNAV	Dechtice (Katarínka)	96,5%	99,2%	90,9%	98,6%	89,6%
	Hlohovec	82,9%	96,2%	70,5%	95,6%	67,4%
	Holíč	73,9%	90,1%	66,0%	89,5%	59,1%
	Pečeňady	96,0%	99,0%	82,9%	98,6%	81,7%
	Šaštín	82,9%	96,2%	78,8%	97,1%	76,5%
	Šamorín	85,9%	88,5%	75,4%	87,1%	65,7%
	Skalica	90,5%	98,0%	69,6%	90,3%	62,8%
	Vrbové	87,0%	87,0%	76,0%	86,5%	70,6%
SR	84,4%	86,5%	76,0%	86,7%	65,9%	

Zdroj: SODB 2001, 2011, vlastní zpracování

Tabuľka č. 4 – Počet obyvateľ v obciach s kláštrom v roke 2011

Malacky	17051	0 - 499
Pezinok	21179	500 - 1999
Svätý Jur	5141	2000 - 4999
Hronský Beňadik	1230	5000 - 9999
Bzovík	1103	10 000 - 19999
Sampor - Sliač	5117	20000 - 39999
Kremnica	5601	40000 - 50000
Prievidza	48978	
Kostolná - Zariečie	657	
Nováky	4269	
Skalka nad Váhom	1150	
Liptovký Mikuláš	31921	
Trstená	7482	
Okoličná	1051	
Kláštor pod Znievom	1510	
Brehov	623	
Leles	1782	
Jasov	3351	
Nižná Myšľa	1610	
Trebišov	24401	
Červený Kláštor	237	
Krásny Brod	459	
Špišský Štvrtok	2433	
Levoča	14 830	
Stropkov	10940	
Podolíneec	3257	
Vranov nad Topľou	23250	
Veľké Lovce	1955	
Močenok	4283	
Nové Zámky	39646	
Šahy	7624	
Dechtice (Katarínka)	1865	
Hlohovec	22701	
Holíč	11255	
Pečeňady	509	
Šaštín	5107	
Šamorín	12726	
Skalica	14441	
Vrbové	6263	

Zdroj: Štatistický lexikon obcí Slovenskej republiky, vlastní zpracování

Tabulka č. 5 – Míra religiozity v obcích Bratislavského kraje dle velikosti v letech 2011 a 2001

Bratislavský kraj	2011			2001	
	celkem %	z toho katol. %	% katolíků v celkové populaci	celkem %	z toho katol. %
Velikost obce					
0 - 499	81,9%	75,5%	69,7%	89,6%	91,7%
500 - 1999	78,2%	92,0%	72,0%	86,2%	96,3%
2000 - 4999	75,6%	89,3%	70,8%	82,9%	92,3%
5000 - 9999	67,4%	84,7%	57,1%	75,6%	81,1%
10000 - 19999	64,6%	88,2%	56,9%	71,6%	91,1%
20000 - 39999	63,1%	84,6%	53,4%	65,6%	86,7%
40000 - 49999	/	/	/	66,6%	81,7%
50000 a více	63,5%	81,8%	52,0%	64,7%	87,1%
SR	76,0%	86,7%	65,9%	84,4%	86,5%

Zdroj: SODB 2001, 2011, vlastní zpracování

Tabulka č. 6 – Míra religiozity v obcích Trnavského kraje dle velikosti v letech 2011 a 2001

Trnavský kraj	2011			2001	
	celkem %	z toho katol. %	% katolíků v celkové populaci	celkem %	z toho katol. %
Velikost obce					
0 - 499	85,6%	89,8%	73,0%	94,7%	91,6%
500 - 1999	87,1%	89,3%	77,8%	93,8%	85,5%
2000 - 4999	84,0%	97,8%	79,5%	92,2%	92,6%
5000 - 9999	77,1%	87,5%	67,4%	86,1%	87,0%
10000 - 19999	69,1%	89,7%	62,0%	79,2%	89,0%
20000 - 39999	68,4%	87,7%	59,6%	78,8%	87,9%
40000 - 49999	/	/	/	/	/
50000 a více	64,5%	94,0%	60,6%	76,0%	94,9%
SR	76,0%	86,7%	65,9%	84,4%	86,5%

Zdroj: SODB 2001, 2011, vlastní zpracování

Tabulka č. 7 – Míra religiozity v obcích Trenčianského kraje dle velikosti v letech 2011 a 2001

Trenčianský kraj	2011			2001	
	celkem %	z toho katol. %	% katolíků v celkové populaci	celkem %	z toho katol. %
Velikost obce					
0 - 499	87,1%	79,4%	69,6%	93,9%	80,6%
500 - 1999	85,3%	87,3%	73,8%	92,7%	85,8%
2000 - 4999	81,3%	95,0%	73,6%	89,5%	92,7%
5000 - 9999	80,2%	80,1%	58,0%	86,5%	87,7%
10000 - 19999	64,0%	77,8%	49,7%	70,2%	68,7%
20000 - 39999	65,8%	90,1%	59,3%	78,9%	89,8%
40000 - 49999	64,3%	94,4%	60,7%	84,5%	96,2%
50000 a více	61,9%	61,6%	54,7%	70,3%	91,4%
SR	76,0%	86,7%	65,9%	84,4%	86,5%

Zdroj: SODB 2001, 2011, vlastní zpracování

Tabulka č. 8 – Míra religiozity v obcích Nitranského kraje dle velikosti v letech 2011 a 2001

Nitranský kraj	2011			2001	
	celkem %	z toho katol. %	% katolíků v celkové populaci	celkem %	z toho katol. %
Velikost obce					
0 - 499	87,7%	86,8%	76,6%	93,4%	84,5%
500 - 1999	87,3%	90,1%	77,7%	93,9%	89,4%
2000 - 4999	85,5%	89,9%	76,3%	91,2%	86,1%
5000 - 9999	83,5%	90,3%	74,0%	89,6%	90,6%
10000 - 19999	75,8%	93,5%	70,7%	84,2%	94,3%
20000 - 39999	66,3%	85,2%	56,5%	77,1%	86,1%
40000 - 49999	/	/	/	79,4%	90,6%
50000 a více	71,1%	93,5%	65,5%	78,6%	94,8%
SR	76,0%	86,7%	65,9%	84,4%	86,5%

Zdroj: SODB 2001, 2011, vlastní zpracování

Tabulka č. 9 – Míra religiozity v obcích Žilinského kraje dle velikosti v letech 2011 a 2001

Žilinský kraj	2011			2001	
Velikost obce	celkem %	z toho katol. %	% katolíků v celkové populaci	celkem %	z toho katol. %
0 - 499	83,4%	62,6%	54,8%	92,1%	64,7%
500 - 1999	88,4%	85,4%	75,6%	93,8%	84,4%
2000 - 4999	92,6%	94,3%	87,3%	96,4%	92,1%
5000 - 9999	84,2%	91,3%	68,6%	89,4%	88,0%
10000 - 19999	78,6%	90,7%	71,2%	86,7%	90,9%
20000 - 39999	71,2%	83,1%	59,2%	78,9%	83,4%
40000 - 49999	/	/	/	/	/
50000 a více	62,8%	85,0%	53,3%	73,2%	85,5%
SR	76,0%	86,7%	65,9%	84,4%	86,5%

Zdroj: SODB 2001, 2011, vlastní zpracování

Tabulka č. 10 – Míra religiozity v obcích Banskobystrického kraje dle velikosti v letech 2011 a 2001

Banskobystr. kraj	2011			2001	
Velikost obce	celkem %	z toho katol. %	% katolíků v celkové populaci	celkem %	z toho katol. %
0 - 499	64,8%	91,3%	59,7%	89,5%	70,8%
500 - 1999	82,1%	81,1%	66,7%	90,3%	82,8%
2000 - 4999	72,8%	78,4%	57,0%	81,2%	75,1%
5000 - 9999	73,1%	85,3%	58,6%	80,6%	84,5%
10000 - 19999	62,6%	85,3%	53,4%	73,6%	85,3%
20000 - 39999	61,5%	75,7%	46,5%	73,4%	51,4%
40000 - 49999	57,9%	75,6%	43,9%	69,6%	76,0%
50000 a více	53,1%	88,3%	39,4%	63,7%	74,7%
SR	76,0%	86,7%	65,9%	84,4%	86,5%

Zdroj: SODB 2001, 2011, vlastní zpracování

Tabulka č. 11 – Míra religiozity v obcích Prešovského kraje dle velikosti v letech 2011 a 2001

Prešovský kraj	2011			2001	
	celkem %	z toho katol. %	% katolíků v celkové populaci	celkem %	z toho katol. %
Velikost obce					
0 - 499	94,5%	85,4%	79,9%	97,9%	85,1%
500 - 1999	93,0%	91,1%	83,9%	97,6%	90,8%
2000 - 4999	87,7%	90,4%	79,5%	95,9%	89,6%
5000 - 9999	81,3%	85,0%	72,6%	86,5%	87,2%
10000 - 19999	81,5%	90,0%	83,4%	89,8%	89,4%
20000 - 39999	84,0%	85,2%	71,5%	91,1%	87,8%
40000 - 49999	/	/	/	/	/
50000 a více	68,9%	89,0%	61,4%	81,9%	89,7%
SR	76,0%	86,7%	65,9%	84,4%	86,5%

Zdroj: SODB 2001, 2011, vlastní zpracování

Tabulka č. 12 – Míra religiozity v obcích Košického kraje dle velikosti v letech 2011 a 2001

Košický kraj	2011			2001	
	celkem %	z toho katol. %	% katolíků v celkové populaci	celkem %	z toho katol. %
Velikost obce					
0 - 499	87,4%	75,5%	64,0%	94,0%	73,7%
500 - 1999	84,9%	79,2%	66,6%	93,0%	78,0%
2000 - 4999	81,2%	89,6%	72,7%	88,3%	88,2%
5000 - 9999	76,4%	82,5%	68,2%	87,3%	84,4%
10000 - 19999	60,5%	74,3%	45,0%	64,5%	65,8%
20000 - 39999	60,4%	87,6%	52,7%	77,6%	87,2%
40000 - 49999	64,3%	83,8%	53,9%	73,5%	85,3%
50000 a více	/	/	/	/	/
SR	76,0%	86,7%	65,9%	84,4%	86,5%

Zdroj: SODB 2001, 2011, vlastní zpracování

Tabulka č. 13 – Míra religiozity v obcích s klášteřem v Bratislavském kraji dle velikosti obcí v letech 2001 a 2011

Bratislavský kraj	2011	2001		2011		% katolíků v celkové populaci
Velikost obce	počet obcí	celkem %	z toho katol. %	celkem %	z toho katol. %	
0 - 499						
500 - 1999						
2000 - 4999						
5000 - 9999	1	78,9%	92,1%	73,7%	89,4%	65,9%
10000 - 19999	1	74,0%	96,7%	69,2%	95,4%	66,1%
20000 - 39999	1	74,6%	87,4%	68,2%	85,8%	58,5%
40000 - 50000						
SR		84,4%	86,5%	76,0%	86,7%	65,9%

Zdroj: SODB 2001, 2011, vlastní zpracování

Tabulka č. 14 – Míra religiozity v obcích s klášteřem v Banskobystrickém kraji dle velikosti obcí v letech 2001 a 2011

Banskobystrický kraj	2011	2001		2011		% katolíků v celkové populaci
Velikost obce	počet obcí	celkem %	z toho katol. %	celkem %	z toho katol. %	
0 - 499						
500 - 1999	2	94,7%	97,2%	82,4%	96,8%	79,7%
2000 - 4999						
5000 - 9999	2	71,2%	78,4%	58,7%	78,5%	47,8%
10000 - 19999						
20000 - 39999						
40000 - 50000						
SR		84,4%	86,5%	76,0%	86,7%	65,9%

Zdroj: SODB 2001, 2011, vlastní zpracování

Tabulka č. 15 – Míra religiozity v obcích s klášteřem v Trenčínském kraji dle velikosti obcí v letech 2001 a 2011

Trenčínský kraj	2011	2001		2011		% katolíků v celkové populaci
Velikost obce	počet obcí	celkem %	z toho katol. %	celkem %	z toho katol. %	
0 - 499						
500 - 1999	2	95,3%	93,4%	88,8%	93,7%	83,3%
2000 - 4999	1	78,4%	97,1%	72,4%	95,6%	69,2%
5000 - 9999						
10000 - 19999						
20000 - 39999						
40000 - 50000	1	66,1%	94,2%	56,0%	93,0%	52,0%
SR		84,4%	86,5%	76,0%	86,7%	65,9%

Zdroj: SODB 2001, 2011, vlastní zpracování

Tabulka č. 16 – Míra religiozity v obcích s klášteřem v Žilinském kraji dle velikosti obcí v letech 2001 a 2011

Žilinský kraj	2011	2001		2011		% katolíků v celkové populaci
Velikost obce	počet obcí	celkem %	z toho katol. %	celkem %	z toho katol. %	
0 - 499						
500 - 1999	2	89,6%	85,4%	81,5%	85,0%	69,3%
2000 - 4999						
5000 - 9999	1	95,6%	98,8%	90,3%	98,7%	89,1%
10000 - 19999						
20000 - 39999	1	64,4%	55,3%	56,3%	54,8%	30,9%
40000 - 50000						
SR		84,4%	86,5%	76,0%	86,7%	65,9%

Zdroj: SODB 2001, 2011, vlastní zpracování

Tabulka č. 17 – Míra religiozity v obcích s klášterem v Košickém kraji dle velikosti obcí v letech 2001 a 2011

Košický kraj	2011	2001		2011		
Velikost obce	počet obcí	celkem %	z toho katol. %	celkem %	z toho katol. %	% katolíků v celkové populaci
0 - 499						
500 - 1999	3	96,8%	85,1%	86,3%	85,7%	73,5%
2000 - 4999	1	77,8%	97,1%	68,3%	96,7%	79,7%
5000 - 9999						
10000 - 19999						
20000 - 39999	1	86,1%	90,0%	71,9%	89,1%	64,0%
40000 - 50000						
SR		84,4%	86,5%	76,0%	86,7%	65,9%

Zdroj: SODB 2001, 2011, vlastní zpracování

Tabulka č. 18 – Míra religiozity v obcích s klášterem v Prešovském kraji dle velikosti obcí v letech 2001 a 2011

Prešovský kraj	2011	2001		2011		
Velikost obce	počet obcí	celkem %	z toho katol. %	celkem %	z toho katol. %	% katolíků v celkové populaci
0 - 499	2	96,7%	83,1%	88,4%	82,4%	72,9%
500 - 1999						
2000 - 4999	2	94,2%	98,4%	86,8%	97,9%	84,9%
5000 - 9999						
10000 - 19999	2	90,8%	95,0%	82,7%	94,6%	78,2%
20000 - 39999	1	91,9%	90,0%	80,4%	89,3%	71,8%
40000 - 50000						
SR		84,4%	86,5%	76,0%	86,7%	65,9%

Zdroj: SODB 2001, 2011, vlastní zpracování

Tabulka č. 19 – Míra religiozity v obcích s klášterem v Nitranském kraji dle velikosti obcí v letech 2001 a 2011

Nitranský kraj	2011	2001		2011		
Velikost obce	počet obcí	celkem %	z toho katol. %	celkem %	z toho katol. %	% katolíků v celkové populaci
0 - 499						
500 - 1999	1	95,6%	88,8%	90,5%	88,8%	80,4%
2000 - 4999	1	95,2%	99,0%	89,5%	98,7%	88,3%
5000 - 9999	1	90,2%	93,4%	87,3%	92,9%	81,1%
10000 - 19999						
20000 - 39999	1	79,4%	90,6%	66,3%	89,3%	59,2%
40000 - 50000						
SR		84,4%	86,5%	76,0%	86,7%	65,9%

Zdroj: SODB 2001, 2011, vlastní zpracování

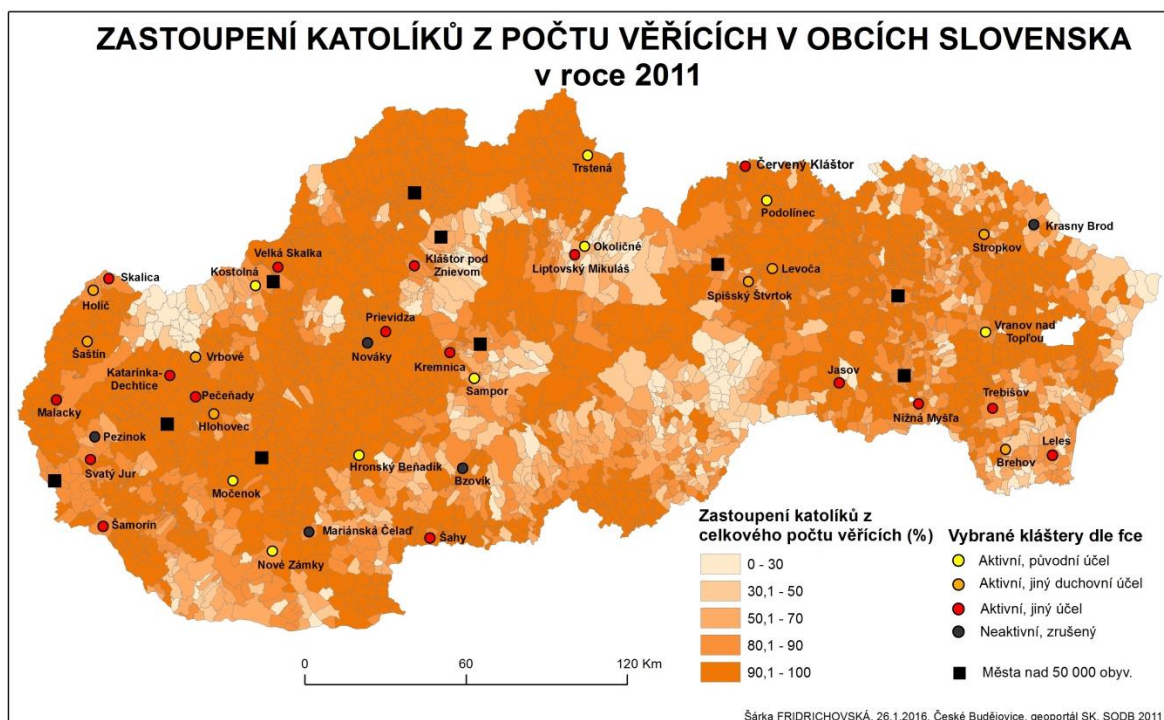
Tabulka č. 20 – Míra religiozity v obcích s klášterem v Trnavském kraji dle velikosti obcí v letech 2001 a 2011

Trnavský kraj	2011	2001		2011		
Velikost obce	počet obcí	celkem %	z toho katol. %	celkem %	z toho katol. %	% katolíků v celkové populaci
0 - 499						
500 - 1999	2	96,3%	99,1%	86,9%	98,6%	85,7%
2000 - 4999						
5000 - 9999	2	85,0%	91,6%	77,4%	91,8%	73,6%
10000 - 19999	3	83,4%	92,2%	70,3%	89,0%	62,5%
20000 - 39999	1	82,9%	96,2%	70,5%	95,6%	67,4%
40000 - 50000						
SR		84,4%	86,5%	76,0%	86,7%	65,9%

Zdroj: SODB 2001, 2011, vlastní zpracování

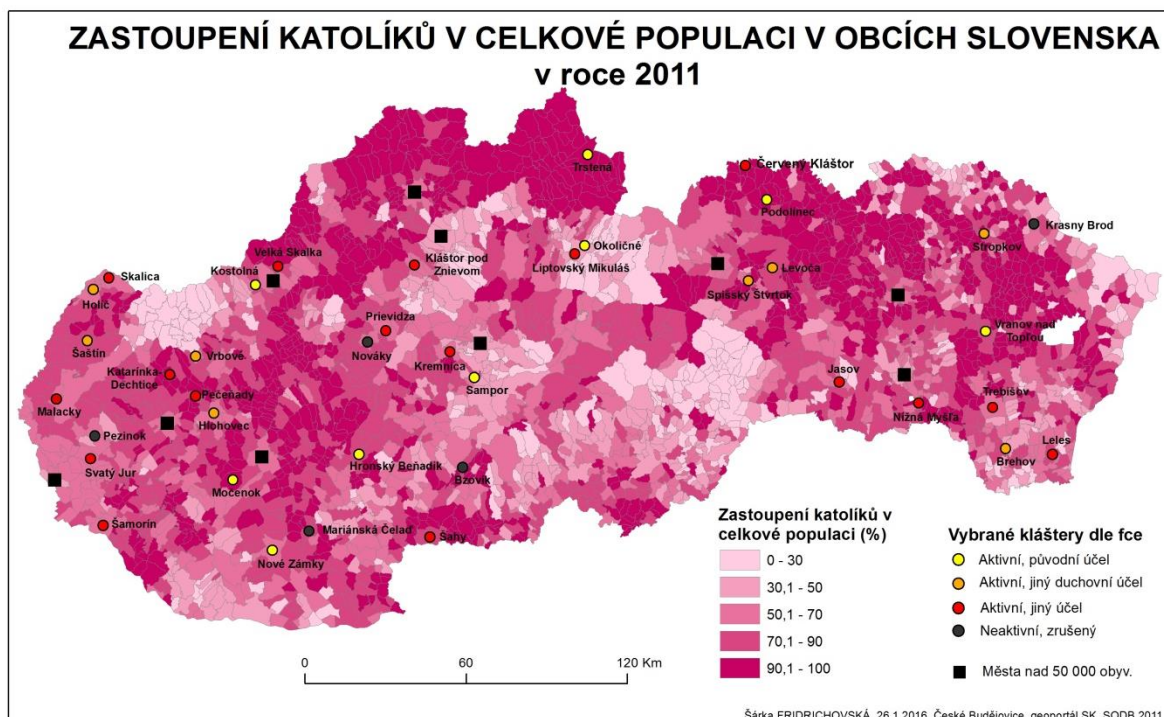
9.2 MAPOVÉ VÝSTUPY

Mapa č. 1 – Zastoupení katolíků z celkového počtu věřících v obcích Slovenska v roce 2011

Zdroj: SODB 2011, vlastní zpracování

Mapa č. 2 – Zastoupení katolíků v celkové populaci v obcích Slovenska v roce 2011

Zdroj: SODB 2011, vlastní zpracování